

רנב מלאכות המותרים והאסורים להתחיל בערב שבת כדי שיהיו נגמרים בשבת וכו' כ' סעיפים:

א מותר להתחיל במלאכה בערב שבת סמוך לחשכה אע"פ שאינו יכול לגמרה מבעוד יום והיא נגמרת מאלה בשבת^א כגון לשרות דיו וסממנים במים^ב וכן לתן השעורים במים בניגות סמוך לחשיכה והם נשרים שם כל השבת כולה וכן לתן מוגמר תחת הבגדים על גבי גחלים סמוך לחשיכה והם מתגמרים והולכים כל השבת כולה אפילו אם המוגמר והגחלים מונחים בכלי שאף שהמלאכה נעשית בשבת בכלי של ישראל אין בכך כלום שאין אדם מצווה על שבותת כליו^ג שלא תעשה בהן מלאכה בשבת מאלה אפילו אם הוא בענין שהכלי בעצמו הוא העושה מלאכה בשבת מאלו^ד כגון לפרוס מצודות חיה ועופות והגים מבעוד יום והם נצודים בשבת^ה אע"פ שהמצודה היא העושה מעשה הצידה בשבת שהפך נקשר ותופס העוף וכן היקש שפושטים לחיות ללכודן כרגילהן כשהם נוגעים בו קופץ ומתחבר מאלו ולוכד^ו:

ב וכן מותר לתת צמר לתוך היורה מבעוד יום^ז (וצובעו) [לצובעו] והוא מצמבע מאלו כל השבת כולה והוא שתהא היורה עקודה מעל האש כל השבת כולה שאם עומרת על האש אסור משום גזרה שמה ישבה ויחתה בנחלים בשבת למחר כישול סממני הצבע^ח וגם שתהא היורה מוחה כמיט סביב כסויה שאם אינה מוחה אסור משום שמה ישבה ויגלה כסויה בשבת (ומגיס) [ויגיס] בה כפק והמגיס בקדרה הותחת אפילו אינה על האש חייב משום מבשל^ט שההגסה גורמת למחר הבישול ואפילו אם סממני הצבע נתבשלו כבר כל צרכן מבעוד יום^י מכל מקום כשמגיס בהן בשבת חייב משום צובע^{יא} שע"י ההגסה נקלט הצבע בצמר אבל כשהיא מוחה כמיט לא יבא לטרוח כל כך לסתור המיחוי כדי להגיס^{יב}.

אבל מותר לתת אונן (פי' מטוה^{יג}) של פשתן לתוך התנור מבעוד יום^{יד} כדי שיתלכנו שם כל השבת כולה אע"פ שאין פי התנור טוה כמיט סביב כיסיו רכיון שחרוה קשה להאונן לא יבא לגלות כיסוי התנור כדי לחרות בנחלים שבשוליו^{טו}:

ג מותר למכור לכבדי ולהמעינו המקח סמוך לחשיכה^{טז} ובלבד שיצא מפתח ביתו עם המקח מבעוד יום^{יז} אפילו היא עיר המעורבת^{יח} כמו שנתבאר בס' רמ"א^{יט}.

יב רא"ש פ"א ס' ל"ד בשם רש"י. מור וש"ע שם. ב"ח ד"ה ולתת צמר. וראה גם לקמן ס' שיה ס"י ומ"ל.
יג ח"א סק"ב.
יד תוס' שם ד"ה דילמא מניס. רא"ש פ"ג ס"א במעם דב'. מ"א שם. וראה לקמן ס' שיה ס"ל. הע"כ ח' תתיב ע' 77.
טו ראה לקמן ס' רנד ס"א אונן.
טז תוס' שבת כג' ב ד"ה אונן.
יז משנה שם. מור וש"ע שם.
יח גמרא שם. מ"א סק"א. וראה גם לקמן ס' רנד ס"ב.
יט משנת שם י' ב. מור וש"ע ס"א.
כ כר"ע אליבא דב"ה בברייתא שם. מור וש"ע שם.
כא ח"א סק"ד.
כב סעיף ה'.

א מור וש"ע ס"א. וראה גם לקמן ס' רסה סוף ס"ה.
ב משנה י"ז, ב כ"ה. מור וש"ע שם.
ג מור וש"ע ס"ה. וראה ב"י ובי"ח ד"ה ולתת שעורים.
ד ברייתא ד', א. מור וש"ע שם.
ה גמרא ד', א. ש"ע שם (ראה ב"י ד"ה ונ"ש דקיימא לן). ובי"ח לעיל רנד ס"א.
ו נגמרא שם ובמסנא אליבא דב"ה. מור. ב"ח ד"ה ומותר לפרוס מצודות.
ז משנה שם. מור וש"ע שם.
ח רש"י י' א ד"ה מצודות.
ט משנה שם. מור וש"ע ס"א.
י שו"ת א"ח י"ב. ב.
יא נגמרא שם. מור וש"ע שם.

הלכות שבת רנב

צא

ואפילו (א) אם ייחד להנכרי חדר בחצרו שיניח שם מקחו קודם השבת ואח"כ בשבת בא הנכרי ליטלו משם להוליכו לביתו (ב) לא יניחנו להוליכו עד לאחר השבת³³ אלא אם כן שהנכרי אלים והוא מתוירא ממנו שאז (ג) יש להקל³⁴ אף אם לא ייחד לו מקום למקחו קודם השבת³⁵:

קונטרס אחרון

(א) אם ייחד בו עיני מג"א³⁶ שכתב ועיני מ"ש סי' רמ"ז ס"ב דבשאלה יש להקל בו, וע"כ צריך לומר המיירי בעיר המוקפת חומה כדמסיק, דאם לא כן אינו ענין כלל למ"ש בסי' רמ"ז ס"ב, ואם תמצני לומר שדעתו כאן להקל בשאלה בייחד לו מקום בכל גווא, מכל מקום לא קאי הכי, שהרי כאן פירש טעם האיסור דהא מכל מקום הוראה בו, ואם כן מדינא אסור, ובסי' ה' פירש הטעם שלא להרגיל בו, וגם חזר שם לכתוב דעת המחזירין כפי משמעות הגהות מרדכי³⁷ דלא כמשמעות לשונו בס"ק ג'. וע"כ צריך לומר שבסי' ג' ד' כתב טעם ההיתר והאיסור לפום מאי דמשמע דכאורה במרדכי³⁸ עיין שם, ולכן אפשר שהקל בשאלה כדעת המחזירין, אבל במכירה גם המחזירין מודים, דאף שנעשו הפצים של עכו"ם וליכא למהיח למראית העין דהוצאה כמ"ש המג"א ריש סי' שכי"ה³⁹, מכל מקום יש לחוש שיאמרו שבשבת מכרו לו, אבל לאחר העיין בהגהות מרדכי (ע"ש) חזר⁴⁰ וכתב ס"ק ה' טעם האוסרין והמחזירין פעם ב', ולפי טעם ההוא אנו לא קיי"ל כהמחזירין בלאו האי טעמא, אלא במכירה⁴¹ משום דשכיחות לא קניא בו וגם בשאלה ומתנה קיי"ל לאיסור בסימן שכי"ה ובסי' שמ"ז⁴². ולכן חזר המג"א וסיים בס"ק ה' דאין לסמוך כלל על המחזירין, ור"ל אף בשאלה ומתנה, דומיא דסי' שמ"ז שהביא משם דקיי"ל לאיסור:

(ב) לא יניחו בו⁴³ לא העתקתי מ"ש הטי"ז⁴⁴ להקל לצורך גדול, לפי דלפי מ"ש המג"א בסק"ה דטעמיה דראב"ה המתיר הוא משום דט"ל גבי פשט העני פטור ומותר לגמרי, א"כ יתוודא הוא⁴⁵ לגבי התוס'⁴⁶ ורא"ש⁴⁷ ור"ן⁴⁸ ומרדכי⁴⁹ בשם ר' יואל וריב"א ושאר פוסקים שהובאו ב"י סי' שכי"ה⁵⁰, ולא סמכינן איחיד במקום רבים אפילו ברובן בשעת הדחק אלא אם כן יש שם ג"כ הפסד מרובה⁵¹ כמבואר בכללי ההוראה⁵², ובהפסד מרובה בלא הכי שרי לדידן דלית לן רשות הרבים אפילו לשלוח ע"י עכו"ם, עיין סי' שכי"ה⁵³ דהוה ליה שבות דשבות דשרי במקום הפסד מרובה, כמ"ש המג"א בסי' שז"ז⁵⁴, ואף מי שירצה להחמיר ברשות הרבים שלנו כהאומרים שיש לו דין רשות הרבים, מכל מקום כדאי הם המקילין לסמוך עליהם בהפסד מרובה שהמה הרבים ופשט המנהג כמותם, וכ"ש שאין לחוש למראית העין של הבריות, ובפרט שהם נוהגים כמ"ד דלית לן רשות הרבים ואין חוששים שהם לא ידעו מההפסד מרובה ושעת הדחק, כמו שאין חוששים שהם לא ידעו מהדרכי שלום ומאלמות הנכרי מהדבר מצוה ומהטעם שיתבאר בסמוך⁵⁵ עיין סימן שכי"ה:

(ג) יש להקל בו⁵⁶ אף שהמג"א⁵⁷ לא היקל אלא כשיחד לו מקום, מכל מקום אף אם איננו שלא ייחד לו יש להקל כהטי"ז⁵⁸, שבדברי סופרים הלך אחר המיקל, ובפרט בשעת הדחק

גג ראב"ה סי' קצח הגהות מרדכי רמז תנר. דה"א
ס"א. ד"א פק"ה. ראה לקמן סי' תמ ס"א.
כח ט"ז פק"ג. ובה לקמן סי' שבה ס"ה.

צינונים לקונטרס אחרון

- א ס"ק ד.
- ב לכן לא כתב לעיל סי' רמז ס"ד"ה שום היתר בשאלה בייחד לנכרי מקום בחצרו.
- ג רמז תנר.
- ד רמז רנב.
- ה ס"ק ד. לקמן שם ס"ג.
- ו ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל שבה.
- ז קיי"ל לאיסור משום כו.
- ח סעיף א. לקמן שם ס"ג.
- ט ס"ק ג.
- י ראה תהלה לדרו סי' שבה ס"ק ט.
- יא ג, א ד"ה בבא. יט, א ד"ה ונתנין.
- יב פ"א סי' א.
- יג (א, א) ד"ה ומקשו הכא האין. יד רמז רנב.
- טו ד"ה ודוקא שהגוי וד"ה ומ"ש או אפילו. וראה לקמן שם ס"ב.
- טז ראה תהלה לדרו פוסק"ב.
- יז ראה כללי הפוסקים וההוראה כלל צט.
- יח רמ"א סעיף י. לקמן שם ס"ד.
- יט ס"ק ז. לקמן שם ס"ב.
- כ ק"א ס"ק ג.
- כא ס"ק ד.
- כב ס"ק ג.

ד' ומותר ליתן בנדרו לכובס נכרי ועורות לעבדן נכרי סמוך לחשכה¹³ בקבלנות¹⁴ והנכרי עושה מעצמו אפילו בשבת ובלבד שהישראל לא יאמר לו שיעשה בשבת¹⁵ וכן לא יאמר לו ראה שהנמר המלאכה ביום א' או ביום ב' וידוע שאי אפשר לגמרה או אלא אם כן שיעשה גם בשבת¹⁶ שהרי זה כאלו אומר לו בפירוש לעשות בשבת? אבל בשלא אמר לו כלום והנכרי עושה בשבת מעצמו אינו צריך למחות בידו¹⁷ לפי שאין הנכרי מתכוין בעשייתו בשבת בשביל הישראל¹⁸ שהרי אף אם לא היה עושה עד לאחר השבת היה מקיים ציווי הישראל כיון שהישראל (ד) לא גילה לו דעתו לעשות בשבת אלא הוא עושה בשבת לעצמו כדי להשלים קבלנותו¹⁹ שאם לא יעשה היום יצטרך לעשות למחר ועכשיו שעשה היום יהיה פנוי למחר:

ה' כמה דברים אמורים כשהנכרי עושה בשבת בביתו²⁰ או בבית אחר שאינו רשות ישראל²¹ שאז אין הדבר ניכר שהיא מלאכת ישראל²² אבל אסור להניחו לעשות ברשות ישראל לפי שכשעושה ברשות ישראל ניכר הדבר שהיא מלאכת הישראל (ה)

קונטרס אחרון

זהו. ועוד דבסי' שכ"ה ט"ב²³ מבואר בהדיא דנכרי אלם מותר אפילו לשלוח לו, וכ"ש שאין לחוש למראית העין²⁴. ולהג"א צריך לומר דשאני התם דמיירי לדידן דלית לן רשות הרבים והוה ליה שבות דשבות, משא"כ כאן יחשדו שעובר על שבות גמור של מקח וממכר²⁵, ומיהו יש לומר דגם גזירה זו של מראית העין לא עדיפא משבות, והוה ליה גיב שבות דשבות. וכ"ש לפי מ"ש העלות שבת כסי' שכ"ה²⁶ דאפילו ברשות הרבים גמורה לא גזרו על מראית העין במקום דרכי שלום ואפילו לשלוח לו שרי ע"ש:

(ד) לא גילה בו כן משמע ב"ט סימן ש"ז סק"ן] שכתב תחלה ואמר לו ראה שאני צריך כו' ואח"כ כתב ואמר לו שילך לדרכו משמע אעפ"י שלא אמר לו ראה שאני צריך אלא מכיון שאמר לו שילך לדרכו הרי גילה דעתו שצריך אליו:

(ה) והשאל יחשוודו בו הנה²⁷ הבית יוסף²⁸ כתב ומשמע מדברי כולם, דהיינו רש"י ורמב"ם ורא"ש והוס' וסמ"ג וספר התרומה וסיעתם²⁹, דכל כהאי גוונא? לא מינכר מילתא כו'. וכוונתו משום חשדא (כמו שכתבתי בפנים) דומיא דמחובר דבסימן רמ"ד, שהרי הרמב"ם³⁰ לא הזכיר בפירוש אלא דין המחובר³¹, וברש"י³² מבואר כן בהדיא, אלא שפירש טעם החשד שיאמרו ששבת נתן לו (וכן כתבתי בפנים³³ גבי חלוקים שאין דרך לכבס על ידי שכירי יום), והתוספות³⁴ והרא"ש³⁵ וסיעתם פירשו גבי מחובר משום שכיר יום, משום דמתסר אף שראו

כו חשנה שם יו. ב. מור וש"ע סי"ב.	לא ראה ק"א סק"ג.
כז ויושלמו פ"א ח"ח הובא בב"י סי' רמד ד"ה ומשיב רבינו הר"מ. וראה לעיל סי' רמד ס"א.	לב ראה סי' סי' שם סק"ג בשם הגהות מיימוניות פ"ג. לג ראה פ"א ס"ק יא.
כח פוסקים, הובא בב"י ד"ה ומה שהתנה. ש"ע סי"ב. וב"ה לעיל סי' רמז ס"א וש"ג.	לד ירושלמי פ"א ח"ה. ש"ע סי"ב. ובדלעיל סי' רמד ס"ב וש"ג.
כט ח"א סי' רמז סק"ב. וראה ק"א סי' רמד סק"א.	לה מ"ק יא. ב. ובדלעיל שם.
ל ראה ובתו יוסף ס"ק עג.	לו ב"י ד"ה ד"ע דהא. וראה ק"א ס"ק ה.

צינונים לקונטרס אחרון

כג ולקמן שם ס"ה.	ישראל מינכר מילתא ולכן אסור.
כד ראה זכרון יוסף סי' רל.	לא פ"ו הייגיד.
כה ראה חבלים בעניינים ח"ב א"ח סי' ט.	לב זכרון שבה"י למד ממנו תחלוש בבית ישראל כדאי טעם אחד להם.
כו ס"ק ז.	לג מ"ק יב, א ד"ה מקבלי.
כז לכללות קו"א זה ראה העי"ב בקו"א ע' מ ואילך. ביאורי השלחן ע' שגב ואילך.	לד לקמן סוף ס"ח.
כח ד"ה ד"ע דהא.	לה שבת יז, ב ד"ה אין נותנין. ע"ז כא, ב ד"ה אריסא.
כט המזכירים לפניו זה בב"י שם.	לו ע"ז פ"א סי' כג.
ל כשעשה בבית הנכרי. משא"כ כשעשה בבית	

הלכות שבת רנב

צג

ושמא יחשרוהו שנתן לו בשבת¹² או יחשרוהו שהנכרי הוא שכיר יום אצלו¹³ ולא קבלו כמו שנתבאר בסימן רמ"ד.

קונטרס אחרון

אחוז עוסק בבנין מערב שבת. ולדינא תרווייהו איתנהו כל חדא היכא דשייכא¹⁴. והוא הדין לבתוך ביתו שגי'כ הטעם משום חשדא דומיא דמחובר. דאם יש שם טעם אחר לאסור כמ"ש לקמן¹⁵, וע"כ צריך לומר דאותו טעם משכחת לה גוונא דלא שייך במחובר, כגון שאין המלאכה נעשית אצל דירתו של ישראל שאין ישראל רואהו ולא יודע ממנו כלום בשבת (וגם לא מינכרא מילתא שהיא מלאכת ישראל, אי תמציי לומר שכן הוא כוונת הכ"י ולא משום חשדא), דאל"כ למה לי טעמא דחשדא גבי מחובר הלא כל מחובר הוא ברשות ישראל כמ"ש התוס' ורא"ש¹⁶ וסמ"ג¹⁷ וספר התרומה¹⁸, וגם היכי שרינן בגמרא בחוץ לתחום, וא"כ היאך הוכיחו התוס' ורא"ש וסמ"ג וספר התרומה דרבי שמעון בן אלעזר אוסר אפילו בסיתות אבנים, וכן פסק בטור וש"ע¹⁹, משום דמחובר ממש לא הוה פליגי רבנן דהא ברשות ישראל הוא, דלמא רבי שמעון בן אלעזר מוסיף לאסור במחובר כהאי גוונא דלא שייך טעמא דאיסורא דגבי בתוך ביתו, אלא דאי דזה אינו²⁰. וכן כתב בהדיא בט"ז ריש סי' רמ"ד²¹.

ועיין שם שאוסר אפילו עושה בשבילן מהאי טעמא²², כדעת רבינו שמחה²³ החולק על ספר התרומה²⁴ (שהובא לשונו גם במרדכי²⁵) ובהגהות מרדכי פ"ק²⁶) כמבואר בהגהות מיימוניות פ"ו²⁷. ולפי זה מ"ש הטור וש"ע סוף סי' רע"ו דמותר למחות כו', משמע דאין צריך למחות²⁸, ומיירי בבית ישראל כמפורש בראש דבריהם²⁹, וכן כתב הט"ז סוף סי'³⁰ דמותר אפילו להשתמש לאורה כשמחלקת להזתח כלים וכל שכן שאין צריך למחות, וכן כתב בהדיא בהגהות מרדכי סוף פ' ט"ז³¹ בשם הרא"ם הנכרי העושה מדורה לעצמו בבית ישראל אין צריך למחות, צריך לומר דשאני נר ומדורה שהגוף נהנה ממלאכתו מיד בשבת עצמה, וא"כ כשעושה בשביל עצמו ומשתמש לאור נרו ומתחמם כנגד מדורו ניכר הדבר שעושה בשביל עצמו וליכא מראית העין. ואם עושה בשביל ישראל צריך למחות בלאו הכי³², כמ"ש בה"י סי' רע"ו בשם הכלבו בשם הר"ם³³, ומסתימת לשונו שם משמע דהטור שם ושאר פוסקים שהביא ב"י שם בסמוך שכתבו ומותר למחות, דמשמע דאין צריך, מיירי כשעושה בשביל עצמו. ולא כשעושה בשלו כמ"ש

לא רשי' נו"ק יב, א ד"ה מקבלי קבולת. ר"ת תוס' שבת יו', ב ד"ה אין. ע"ז כג, ב ד"ה אריסא. ורא"ש ע"ז פ"א סי' כג.

ציונים לקונטרס אחרון

מו שיטתו מבוארת לקמן ד"ה ומהאי טעמא. מו סי' רכב. מט רמז רג. נט רמז תנד. ג אור ו, שאחר שהביא דעת סי' התרומה להחיר בעושה הנכרי לצורך עצמו, הביא דעת רבינו שמחה לאסור. נא ראה כללי הפוסקים וההוראה כולל קכב. נב לפי המבואר כאן בסמוך (דלא כמ"א) דמיירי שהדליק בשביל עצמו, נג רעו ס"ק ה. נד רמז תסב (זכ"ה בסי' התרומה סי' רכב ובאגודה סי' קמח). ולפי מה שיכתבאר דעתם לקמן ד"ה והאמת שהם סובריים ששכיר שנה דינו כמו קצין ומותר אפילו בשביל ישראל, יתבאר לקמן שם במוסרי הטעם שהוצרכו להחיר בעושה לעצמו. נה כדלקמן סי' ושי"ג. נו סי' לא (ל' ג), והוא מתחשבן סי"ב: שצריך למחות לבעוד ולשפחתו גרים שלא להדליק את הנר בשבת בשבילו.

לו ראה תהלה לרוד סי' רמד ס"ק"ב. לח ד"ה והנה לפי דעתו כדעת רבינו שמחה, שאף בקבולות וקצין אסור כשיכול למחות ולגרשו מביתו, מטעם רואה ושוחק. וראה גם במהדו"ב לסי' רמג ד"ה אי נמי תוס', ששילל הטעם דמחזי כשלוחה מהותיות המבוארות כאן, וגם כדעת רבינו שמחה מבאר שם שהטעם הוא משום מראית העין. לט ע"ז שם. מ ל"ח סה (ט, א). מא סי' רכב. מב סי' רמד סי"ב, לעיל שם סי'. מג וראה מהדו"ב שם, שהביא עוד כמה הוכחות שטעם האיסור בביתו הוא משום מראית העין ולא מטעם מחזי כשלוחה. מד סוף ס"ק א. מה וראה לקמן בסוף הקו"א שאין להקל בזה נגד הטי"ז. אמל ראה מסקנתו במהדו"ב לסי' רמג בסופו ובקו"א לקמן סי' שה, שבשאר מלאכות (שאניו נהנה) אין צריך למחות אף בשביל ישראל, ומכ"ש בשביל עצמו.

קונטרס אחרון

רמ"א¹⁰, שהרי המרדכי¹¹ שהביא ב"י שם מיירי בכיבו נר ומדורה של ישראל, דהאך יכול למחות כשנכבשו שלו. ועוד דבהגהות מיימוניות פנ"ב¹² מבאר בהדיא דמיירי בעבדיו המכבים נרותיו. ומכל מקום גם זה דוחק⁹ בלשון המרדכי והגהות מיימוניות ע"ש.

והאמת יורה דרכו, דהמרדכי כתב כן¹⁰ בשם הר"ם רבו, דהיינו מהר"ם מרוטנבורג רבו של הרא"ש והגהות מיימוניות כנודע, ואינו הר"ם שבכלבו¹³ שהגיה עליו הר"פ¹⁴, אלא מהר"ם לשיטתיה אויל שכתבו הגהות מיימוניות בשמו בפ"ח¹⁵, הובא ב"י סוף סי' ש"ה¹⁶, דכשהנכרי עושה מעצמו לא דמי למתניתין¹⁷ דאין נותנים עורות, ור"ל דלא בעינן קצין ושלא יעשה בביתו כי התם, ודעתו כמ"ש תלמידו הרא"ש סוף פ' ט"ז¹⁸ דכשהנכרי עושה מאליו אדעתא דנפשיה קעביד אע"ג דלא קצין כמו נכרי שבא לכבות, וכן כתב הרשב"א¹⁹ שבב"י סי' ש"ד²⁰. ולא ס"ל למהר"ם חילוקו של ר' שמחה שבהגהות מיימוניות²¹ והגהות מרדכי²² בין דליקה דאין צריך ליטול רשות מישראל ובין מבעיר מעצי ישראל²³, כמ"ש מג"א סק"ט, ולכן החרו גבי נבניות. ואף דמסתמא עושות בבית הישראל, דאין כאן מראית העין, שכל הרואה אותה עושה מאליה (וכן נשמע מהא דאין מביאין כלים מבית האומן אפילו ע"י גוי מפני מראית העין²⁴), וכשהאומן מביא מאליו אין כאן מראית העין) יודע דאדעתא דנפשיה קעבדא, שיודעת שלא תפסיד כדפרש"י²⁵ גבי דליקה (ואם היא שפתתו השכורה לו²⁶ צריך לומר דס"ל כרא"ם שבהגהות מרדכי²⁷), דמתיר גבי דליקה כמ"ש מג"א סי' של"ד²⁸, והוא הדין בשאר מלאכות כמ"ש בס"י רמ"ד²⁹ בשם ספר התרומה³⁰ והמרדכי³¹. וכן דעת הגהות מרדכי³² והגהות מיימוניות³³, עיין

ציונים לקונטרס אחרון

סח שו"ת ח"א סי' נט.
סט ד"ה וכתב הרשב"א.
ע פ"ו אות ז.
ע רמז תנב.
עב שיטה זו מובאת ברשב"א שבת קכב, א סד"ה רבא, ונתבארה במהר"ם שם בתחלתה.

עג כדלקמן סי' ג וש"ע.
עד קבא, א ד"ה נכרי אדעתיה דנפשיה עביר.
עה שבוה לא שיך הטעם שברש"י שיודעת שלא תפסיד, וא"כ איך החרו עשית הגביות ע"י השפחות, וצריך לומר שסוכב כרא"ם וסי' התרומה ששפחות (שכר שנה) יש להן זיון קבלות. אמנם במהר"ם שם ד"ה וה"ע ס"ל, חזרו בו וביאר שאין מהר"ם סובר בזה כפי' התרומה, והטעם שמתיר עשית הגביות ע"י השפחות כי גם זה דומה למ"ש רש"י שיודעת שלא תפסיד — להשלים קבלותה שקבלה עליה לעבור כל השנה בכל המלאכות הצריכות בבית. ועוד דין בזה שם ד"ה וגם הסמ"ג וד"ה והנה לפי עז רמז תכב. וכ"ה באגודה סי' קמו בשם רבינו סי' רנז.

עז ס"ק ל, ולקמן שם סכ"ו. וכ"ה לעיל סי' רמד סוף ס"א.
עח סעיף יא. ונתבאר בקו"א שם ס"ק א ד"ה ומיהו צ"ע (במוסגר).

עט סי' רכב.
פ רמז רנ, בס"פ התרומה.
פא רמז תא ד"ה והשפחות, בשם רבינו שמחה.
פב פ"ו אות ז, בשם רבינו שמחה, שגם הוא סוכב כפי' התרומה, שדן בדין השפחות וכותב: כמו האומנים שעושין מלאכה בבית ישראל שאסור אפילו בקיבולת. וכן הוכיח לעיל סי' רמד קו"א ס"ק א ד"ה ומיהו צ"ע (במוסגר).

נו אצ"ל: המ"א (ס"ק יד), שרוצה לפרש את רבוי הטור ושור"ש ע"ס: דוקא כשהנר של עוב"ם אבל כשהנר של ישראל צריך למחות.
נח רמז תא: כתב הר"ם (תשב"ץ סי' יא) שנכרי בא לכבות כו' אין צריך לומר לו אל תכבה.
נט אות ה.

ס לפרש ברביהם שמכבה הנכרי לצורך עצמו, אלא שמתירם גם כנר ישראל בשביל ישראל. וראה לקמן ד"ה ומתיר טעמא שביאר את הכרעת המ"א בזה. וראה מהר"ם לסי' רמג ד"ה ומתיר טעמא שחלק על פירוש המ"א בזה, ושם בסוף המהר"ם ביאר את הכרעת המ"א באופן אחר.
סא שאין צריך למחות בנכרי הבא לכבות לצורך ישראל.

סב שהצריך למחות בנכרי שבה להדליק לצורך ישראל.

סג ראה מה שצויין לעיל ששיניהם הם מתשב"ץ סי' יא וסי' יב (ראה תהלה לדוד סי' רעו סק"ד). כללי הפוסקים וההוראה כלה רובם). אבל ראה במהר"ם לסי' רמג ד"ה ומתיר טעמא, שביאר כאמור כאן, והוסף עוד ביאור לחלק ביניהם: ומ"ש הכלבו בשם הר"ם היינו משום שנהנה, וכן מסיק בדת מהר"ם מרוטנבורג בסוף המהר"ם שם. וכן מסיק לקמן סי' שה קו"א ס"ק א.

סד אות ז: ומורי אמר כו' והגביות שעושות השפחות בשבת אין לאסור כו' אם הנכרי עושה מעצמו אין אסור. נתבארה שיטתו בס' במהר"ם לסי' רמג ד"ה וה"ע ס"ל.
סה ד"ה וכתבו עוד, וראה שור"ע שם סכ"א. לקמן שם סל"ד.
סו יו, ב, וכדלעיל ס"ד.
סז סי' יב, נתבארה שיטתו במהר"ם שם בתחלתו.

הלכות שבת רנב

זה

קונטרס אחרון

מג"א סי' רע"ו ס"ק ד' ¹³. וכן משמע בהדיא בהגהות מיימוניות ריש פ"ו ¹⁴. עיין במ"ש בסי' ש"ז ¹⁵. ובהא אתי שפיר טפי מ"ש הגהות מיימוניות פ"ב בעבדיו המכבים נדונו ¹⁶. אבל להמרדכי ¹⁷ דנקט גוי טמא צריך לומר כמו שכתבתי ¹⁸. ומ"ש בהגהות מרדכי סוף פ' ט"ז דעושה מדורה לעצמו ¹⁹, היינו בעבדו שגופו לו, כדמייתי מברייתא דכריתות ²⁰ ע"ש, ובסי' ד"ש ²¹, ועוד יש לומר דמיירי שניכר שאינה ²² כו' כמ"ש בש"ע סי' ד"ש ²³ ע"ש בב"י ²⁴ דרו"ק, ואין חוששין למראית העין אלא כשהאמת הוא שהוא נתן לו המלאכה או אמר לו לעשותה ²⁵, שאז יש לחוש שמא יתברר להם האמת (עיין מג"א סק"ד ²⁶) שאמר לו ויהשודוהו שמא אמר לו שבבת, לפי ד"ש ²⁷ בריש פ"ב דמועד קטן, או שמא הוא שכיר יום לפירוש הרא"ש וסיעתו ²⁸. וכהאי גוונא צריך לומר לפי מ"ש המג"א ריש סי' שכ"ה ²⁹ דלא חיישינן אלא בתפצין של ישראל, ומנא ידעי שהם שלו, הלא מותר ליתן כלים לכובס אע"פ שמכבס על גבי הנהר משום שאין ידועין שהן של ישראל כמ"ש בב"י ³⁰ בשם רבינו ירוחם ³¹, וכן כתב הרשב"א פ"ב דמועד קטן ³², וכן כתב המאור שם ³³, ופשוט הוא בש"ע סי"ג ומג"א סק"י ³⁴, לפי מ"ש בסי' רמ"ד ³⁵ ע"ש דרו"ק אלא כפי ספיקה אסור במקום פרהטיא, אלא ודאי משום שכשיבחר האמת שהם של ישראל יאמרו שבשבת מסר לו, משא"כ כשהאמת אינו כן לא חיישינן שיאמרו כלל שהם של ישראל. והואו טעמא נמי אתי שפיר מ"ש המג"א בסי' רע"ו ס"ק י"ד ³⁶ דמיירי בשל נכרי ולא מיתסר משום מראית העין, אע"ג דעושה בשביל ישראל ובביתו ³⁷, וכן בס"ק ד' שם צי"ן על רמ"א דמיירי בבית ישראל ואפילו הכי לא אסר אלא בשל ישראל ³⁸, אף דמיירי בשביל ישראל ע"ש בטור וב"י (דלא כהוספת שבת שם ³⁹). ומיהו מ"ש ⁴⁰ בשם הגהות מרדכי ואפילו בקבולת כגון ששכרו כו', אליבא דהגהות מרדכי כתב כן וליה ס"ל דבלאו הכי אסור בשכיר שנה כמ"ש בסי' רמ"ג ⁴¹ ובסי' ש"ה ס"ק י"ג, ולא העתיק זה אלא לאשמועינן דבבית ישראל אסור לכ"ע, אבל שלא בביתו הוה שרי למ"ד דהוה קבולת גמורה ⁴².

צינים לקונטרס אחרון

פג שהביא רבי הגהות מרדכי הג"ל, וכתב בדעתו; ואפילו בקבולת כגון ששכרו לכל השנה (כדעת סי' התרומה). וכן הוכיח לעיל שם. וראה עוד לקמן בזה, שהמ"א לא כתב זאת אלא בדעת הגהות מרדכי. פד שכתב כדברי סי' התרומה (סי' רנב) שמתור לומר לעבדו ושלפתו מדוע לא עשית כך וכן בשבת. ולפי מה שחזר בו במהדו"ב ומסיק שמהר"ם לא ס"ל בזה כפי התרומה, מקשה שם ד"ה וגם הסמ"ג (במוסגר); אף סתם בריש פ"ו נגד דעת רבו מהר"ם. פד ראה מ"ש במהדו"ב שם, שממה שהטור והסמ"ג (ורישו) מהר"ם סי' הקנט בהג"ה) שינו מלשון סי' התרומה וכתבו נכרי טתם, נראה שסובייכ כמ"ש לעיל בפנים, ולא כפי התרומה. וכ"פ לקמן שם סי' ט. פו שאין צריך למחות בהם, מטעם סי' התרומה ששכיר שנה רינו בקצק. רנו יא, ומתבט"ן סי' יא. וכ"ה בטור ורמ"א סי' רע"ו סי"ד. פח לעיל (לפני המוסגר) מטעם דהוי כעושה מעצמו. פט כמובא לעיל ד"ה וע"י שם, וכ"ה בסי' התרומה סי' רכב; מותר הישראל להניח לעשות מלאכה לעבדו ולשלפתו כשהמלאכה שלהם ולא של ישראל; אף שלדעת שניהם מותר בשכיר שנה אף לצורך ישראל כנ"ל. צ ט, א; אדר תושב ואחד עבד ואמה התושבים ועושין מלאכה בשבת לעצמן כישראל בחול. וראה במהדו"ב לסי' רנב וסי' דש. צא סוף א. צב לדעת הישראל, אף שעושה בשביל ישראל, והו לעצמו.

צג שאף בעבדו שגופו קניו לו, אם היה עושה מלאכה רבו שלא מדעתו וניכר שאינו עושה לדעתו מותר ואינו צריך להפשוטו. צד שהביא דין זה משו"ת הרשב"א סי' נט. צו וכן נתבאר במהדו"ב לסי' רמג ס"ד והוא טעמא. צז כשיוודע שהוא מוכרו לו יאמרו שמכרו לו בשבת, וכ"ה לעיל סי' דמו סוף ס"ה. צח כדלעיל בתחתל הקו"א. צח ס"ק ד, וכדלקמן שם סי"ג, ולעיל סי' רמו סי', שאם חפץ של עכו"ם מותר להרשות להוציא מביתו בשבת. וראה לקמן במסגור שם; אם האמת הוא שהוא חפץ של ישראל אסור שמא יודע האמת להרואים ויחשדוהו שנתנו לו. צט ד"ה דע דהא. ק נתיב יב ח"י"ב (פב, ב). קא יא, ב ד"ה האריסין. קב ד"ה אמר שמואל. קג ולקמן סי' ט, שדוקא בחלוקים הניכרים אסור. קד לעיל שם סי' ד. קה שאין צריך למחות בכרוי שבא להדליק בשבת. קו ראה ערוגת הכובס תא"ח סי' מה. נב, הערות בש"ע אדמוה"ו ע' 60. באורי השלחן ע' רלג. קז וצריך לפרש גם באן כנ"ל, שכשיבחר האמת שהוא של ישראל כו'. קח ס"ק ו, שפירש דמיירי שלא היה יודע דניחא ליה לישראל בכך. קט במ"א שם סי' ט ד. קי ס"ק ב, וכדלעיל שם סי"ג. קיא כדלעיל סי' רמג סי"א ושי"ג.

קונטרס אחרון

ובא וראה ק"ב כמה נחתכם ק"ג המג"א ק"ד בלשונו, שהעתיק דברי הגהות מרדכי ק"ה ולא העתיקן כהווייתו. כי הענין היטב בתשובת ר"ש זו שבהגהות מרדכי ובהגהות מיימוניות פ"ו שהשיב לאסור מה שהשפחות השכורות עושות מדורה בבית אדוניהם, יראה שמתחלה סתר היתר שלמדו ספר התרומה ק"ו וטעמם ק"ז שהביא ב"י ס"י שכת"ה ק"ח דנכרי העושה מאליו אדעתא דנפשיה קעביד מהא דנכרי שבא לכבות כ"ו (דמירי אף שניכר כ"ו כמ"ש בטי" ד"ש ק"ט), ועל זה כתב דלא דמי דלילקה ק"ב כ"ו, וסיים דדמי לאומנים שעושים בבית ישראל שאסור אפילו בקבולה, ור"ל היתה נמי טעמא משום שהישראל רואה ושותף לו ואינו מגרשו מביתו ק"כ, דאף דאינו יכול למחות שלא יעשה כלל בשבת כמ"ש שם בסמוך, מכל מקום כשמניחו לעשות בביתו דמי ממש לעושה בשלו מאליו דיוכל למחות, וא"כ כמו שבביתו אסור אע"פ שקצין ה"ג כשרואה עושה מאליו דקצין עדיף כמו עושה מאליו, וז"ש ואין לחלק בין בחנם בין בשכר. ואח"כ הוסיף דבתנן גרע מבשכר, דאפילו בבית הנכרי צריך למחות כשעושה בחנם אפילו עושה בטובת הנאה כדגרסותיו בירושלמי ק"ב כ"ו, הדיא אמרה בטובת הנאה אבל שכיר בעבדיתהי עסיק, פירוט ולא יוכל למחות ור"ל דכיון שעל פי דין אינו יכול לכופו שלא לעשות בשבת שהקבלן מלאכה ידידה הוא לעשותה מתי שירצה, כדאמרין בפ"ב דמועד קטן ק"ג, א"כ אף אם יוד תקיפה עליו או שייבא לו וישמע אליו אין צריך למחות דבעבדיתהי עסיק, אלמא בחנם צריך למחות עכ"ל. כוונתו דדוקא בשכיר שלא יוכל למחות, אבל בחנם אף שעושה בטובת הנאה שקיבל כבר או שיועד שלא יפסיד וקיבל טובת הנאה דהיינו מעליותא דעושה מאליו כדפריש"י ק"ב, מכל מקום כיון שיכול למחות חייב למחות.

והנה לפי דעתו ז"ל דדוקא משום שלא יוכל למחות, ולהכי בבית הישראל שיוכל לגרשו מביתו אסור בירושלמי ק"ב אפילו בקצין ק"ג, שפיר סיים שם דאפילו בשביל נכרי צריך למחות כשיכול ק"ג, דהיינו כשעושה בשל ישראל או שעושה בבית ישראל. אבל המג"א לא העתיק אלא תחלת דבריו, לאסור כשעושה בשל ישראל ובשביל ישראל ק"ח, אף שעושה מאליו דנכב אדעתא דנפשיה שיועד שיקבל טובת הנאה בעד זה, דכהאי גוונא אסור הירושלמי ק"ב שהביאו ג"כ הב"ש ק"ג ופסקו בשע"ק ק"א, ולא קיי"ל כחילוק מהר"ם דלעיל ק"ב, אלא כשאינו רואה או שאינו

צינים לקונטרס אחרון

קבו אף שעושה אדעתא דנפשיה אסור מטעם רואה ושותף, כשיכול לגרשו ולמחות (ולא מטעם מראית העין כדלעיל).
קבו שלא עדיף מקבלן העושה לעצמו שצריך למחות כשיכול.
קבו דלא כרבינו שמחה עצמו שאסור כשעושה בשביל ישראל (אפילו בשל עצמו) או בשל ישראל (אפילו בשביל עצמו). אבל ראה מהדור"ב שם ד"ה והנה מהר"ם, שבאר גם בדעת רבינו שמחה, שאסור בשביל ישראל רק בשל ישראל.
קבש פ"א ה"ט: נתן כליו לכוּבס נכרי וזבא ומצאו עובד בו בשבת אסור. א"ר יודן ויודן ליה דלא יעבד. א"ר יודן אבוי דרבי תנניה, הוא דתימר בטובת הנייה אבל בשכיר בעבדיתהי הוא עסיק. קל ד"ה וכתוב ברוקח כשם הירושלמי.
קלא סתף ב. ולקמן בפנים ס"ז.
קלב שמתיר בעושה מעצמו בשביל ישראל, אלא כמובא מהירושלמי שאסור. וראה הלן במוסגר, שאין ליישב דברי הירושלמי לדעת מהר"ם, ולכן לא קיי"ל כותיה. אבל ראה מהדור"ב שם ד"ה והנה מהר"ם, ולכן מסיק שם: לדינא נקטינן בעלמא כמהר"ם והרא"ש ורשב"א כשם התוס' גבי ליקט עשבים כ"ו, ורק במקום שנתנה הישראל בשבת מסיק לאיסור (שם ובסוף המהדור"ב), שבה אפשר גם סדית מהר"ם וסיעתם יודו לרבינו שמחה.

קיב אחר שביאר דעת מהר"ם, בא לבאר כאן דעת רבינו שמחה והכרעת המ"א, וכן נפסק בפנים לקמן ס"י.
קיג ע"ז גם לעיל ס"י רמט ס"ק א וש"נ.
קיד ס"י רעו ס"ק ד.
קטו רמז תנב, כשם רבינו שמחה.
קסו סוף ס"י רמז.
קז שצוינו לעיל ד"ה והאמת.
קח ד"ה ומ"ש ואם ליקט. וראה לקמן שם ס"ב.
קט סתף א, בדעת המתירין אפילו עושה לדעת ישראל כל שאין שם אמירת ישראל (וראה במהדור"ב שם ד"ה ומהא"ר טעמא, במוסגר ד"ה וע"י תשובתו).
קכ ומבואר הטעם לקמן ק"א ס"ק ז: בדליקה שאין צריך שרוח קעביד אדעתא דנפשיה.
קכב דלא כמו שנתבאר לעיל בתחלת הקו"א הטעם בביתו משום מראית העין, שהרי רבינו שמחה למד מהו גם לענין חוץ מביתו. אבל ראה במהדור"ב שם ד"ה אי נמי התם, שבאר גם ברבינו שמחה מטעם מראית העין.
קכג שבת פ"א ה"ט.
קכד יא, ב: קיבולת כרדיה דמי.
קכד קבא, א ד"ה נכרי אדעתא דנפשיה עביד, שיועד שלא יפסיד.
קכה פ"א ה"ח.

הלכות שבת רנב

צו

קונטרס אחרון

עושה משל ישראל, דבכחאי גוונא מיירי הרא"ש הנ"ל²⁷², ולכן חלק על הש"ע בסי' ש"ה²⁷² (דאין סברא כלל להלך²⁷² בין דעתו על טובת הגאה שקיבל כבר ובין דעתו על מה שיקבל. ועור הדעושה מאליו ג"כ יכול להיות דעתו על מה שקיבל כבר כמ"ש רמ"א בסי' רמ"ז סעי' ד' בהג"ה²⁷²). אבל בקבולת משמע מהמג"א²⁷² דרשי שלא בביתו, וכ"ש כשעושה בשביל נכרי, משום דגם בביתו אין טעם האיסור משום ושוותק²⁷², אלא כמ"ש הבי"י בסי' זה לדעת רש"י ותוס' ורא"ש וסמ"ג וספר התרומה דהטעם משום חשדא וכמ"ש לעיל, מכלל דמשום רואה ושוותק לא מיתסר בקבולת גמורה כגון שקצץ א"ע דיוכל למחות, משום דודאי עביד אדעתא דנפשיה אף שרואה ושוותק²⁷², וכ"ש כשעושה בשביל עצמו דלא כהגהות מרדכי²⁷² (וכן משמע בט"ז סוף סי' רע"ו), דמסתמא מדלקת השפחה נר של בעל הבית להדחת כליו). וכן משמע בהדיא מ"ש המג"א בסי' ש"ז ס"ק כ"ט דאף כשהנכרי עושה בשל ישראל אין איסור אמירה אלא כשמגיע לו הגאה שמרבה לו שכר בעד זה ע"ש. וכן פסק רמ"א בי"ד סי' רצ"ז ס"ד בהג"ה²⁷². ואף החולקין שהביא הש"ך שם²⁷² לא אסרו אלא האמירה אבל לא למחות כשרואהו. וכן דעת כל האחרונים בסי' רמ"ג גבי קבלנות דמרחץ שתלו בנוסחאות הרא"ש וטור²⁷², ומדברי כולם משמע דכשעבד אדעתא דנפשיה שרי, אם לא משום שהישראל מרויח או משום מראית העין דמחובר ע"ש היטב, ולא חששו כלל לעצי הישראל, דודאי השכיר שנה מסיק בעצמי בעל הבית, וגם מלאכת ההסקה נעשית במרחץ של בעל הבית. ואין לומר דכיון ששכרו לכך אין צריך ליתול רשות²⁷², שהרי קבלן העושה בטובת הגאה בבית נכרי דאין צריך ליתול רשות ואפילו הכי צריך למחות. ואף דבשכירות²⁷² אין צריך, מכל מקום החילוק ביניהם²⁷² הוא משום דכאן יכול למחות וכאן אינו יכול, וא"כ גבי מרחץ נמי דיכול למה אין צריך (ולרבינו שמחה צריך לומר דגם בקבלנות צריך רשות לעשות בשבת²⁷², ולהכי לא דמי לדליקת²⁷², וא"כ הוא הדין במרחץ). אלא על כרחק צריך לומר לדעת האחרונים דהחילוק ביניהם הוא משום דבשכירות אף שרואה ושוותק דעתו על שכרו, דהא ניתא ליה טפי מניחוחא דבעל הבית. וא"כ כ"ש כשעושה בשביל עצמו כגמרי. ומה שהניח המג"א בסי' ש"ה²⁷² את דברי הש"ע שם סעיף כ"א²⁷² בצ"ע, היינו משום דהתם מיירי שעושות בשביל אדוניהם ע"ש בב"י²⁷², וגם מסתמא עושות הגבינות בבית אדוניהם²⁷², ומיהו כל זה כשעושה בשל ישראל, אבל כשעושה בשלו אף בשביל ישראל ובבית ישראל אין צריך למחות, כמ"ש המג"א סי' רע"ו²⁷². ואף מלשון הגהות מרדכי והגהות מיימוניות שהעתיק בסי' ש"ה סקי"ד משמע דאף בבית ישראל לא מיתסר אלא

צינים לקונטרס אחרון

קלח כרלעיל ברעת רבינו שמחה.
קלח ולכן נחבאר טעם זה בפנים ס"ד, ולא נטעם רבינו שמחה הנ"ל. וראה במצויין שם בשו"א. וראה לעיל במהד"ב שם ד"ה והנה מהר"ם, שיבאר גם ברעת מהר"ם החילוק כפירוש רבינו שמחה דלעיל.
קמ רמז תנב, בשם רבינו שמחה שאסר בזה.
קמא ס"ד. וראה גם לקמן סי' שו סל"ה. לעיל סי' רמה ק"א ס"ד.
קמב כמבאר בב"י שם ד"ה ומה שכתוב בספרי. ונתבאר לעיל שם ס"ג ושי".
קמג ואפש' בזה יודה גם רבינו שמחה.
קמד היינו קבלן שקצץ.
קמה לדעת רבינו שמחה.
קמו כשהוא בטובת הגאה.
קמז שאין צריך רשות, ודלקמן ק"א ס"ק ז.
קמח ס"ק יד.
קמט שהתיר הגבינות שעושות השפחות מעצמן. קנ ד"ה וכתבו עוד בשמו.
קנא וכדלקמן שם סל"ד, שאסר משני טעמים אלו.
קנב ס"ק ד וס"ק יד. לקמן שם ס"ג.

קלג ד"ה והאמת, מהרא"ש פט"ז סי' יב, שנכרי המלקט ומאכיל בהמת ישראל אין הישראל צריך למחות בו.
קלד המ"א שם ס"ק יד חלק על הש"ע שם סכ"א, שהתיר הגבינות שעושות השפחות מעצמן מחלב של ישראל (כרעת מהר"ם). וראה גם לקמן שם סל"ד. ולפי מה שמסיק בסוף המהד"ב (כנ"ל) על אסר המ"א שם אלא לענין לאכול הגבינות בשבת.
קלה כד"ל ליישב לשיטתא את האמור בירושלמי שם. אבל ראה במהד"ב שם ד"ה והנה מהר"ם שיישב: דהתם היח' שלוחות אמירה לנכרי לעשות מלאכה זו בעצמה בפירוש משא"כ בשפחות הנושות הגבינות דליכא אמירה כלל.
קלז ולעיל שם ס"ט: במקום שהגוי מתחיל עם הישראל לומר שילך לו בחנם ודאי דעתו על הטובה שקיבל ממנו ושרי.
קלח סי' רע ס"ק ד: ואפילו בקבולת כגון ששכרו לכל השנה אסור דה"ל קבולת בביתו של ישראל (משא"כ שלא בביתו שרי לגמרי, אף שבשני שנה יכול למחות בו).

ואפילו כשהמלאכה נעשית בבית נכרי יש אומרים^{קט} שאין היתר (י) אלא כשאין מניע

קונטרס אחרון

בשל ישראל. ואף שבהגהות מיימוניות והגהות מרדכי טיימו להחמיר אף בשלו^{קכג}, לא קי"ל הכי. משום דספר התרומה^{קכד} ומרדכי והגהות מרדכי פרק קמא והר"ם^{קכה} שבהגהות מרדכי סוף פ' ט"ז וטור ושועי סוף סי' רע"ז הנ"ל ושאר פוסקים שבב"י שם פליגי עליה, עכ"פ בעושה משלו לפי דעת המג"א. והוא הדין בעושה מדורה ומדליק נר בשביל עצמו בשל ישראל בבית ישראל, כמשמעות הטור ושאר פוסקים לפי דעת הב"י והט"ז סוף סי' רע"ז וכמ"ש לעיל^{קכז}. אבל במלאכה אחרת אין להקל נגד הט"ז ריש סי' רמ"ד^{קכח}, אע"פ שספר התרומה מתיר, וכן משמע בהגהות מיימוניות^{קכט} שאין מסכימים עם ספר התרומה בה ע"ש:

(י) **אלא כשאין מניע בו** עיין^{קל} במ"ש בסי' רמ"ד^{קל} שיש שני מיני ריוח ריוח שרכושו מתרבה וריוח מלאכה זו גופה. הראשון נזכר לאיסור בדברי הרא"ש^{קל}, על כל גנוס לענין ליתן לו בערב שבת, ובוה ודאי לא חלק הט"ז, דבסימן רמ"ז^{קלב} קי"ל כהרא"ש בהא^{קלג}. אבל בריית מלאכה זו גופה שלא נזכר אלא בהשגת הראב"ד פ"ז^{קלד}, דלאחר שבת יעשה עוד בלא"ה ויפסיד מלאכה זו לגמרי אם לא יעשה אותה היום^{קלה}, וכן כתב מהר"י אבוהב בסי' רמ"ג ע"ש בב"י^{קלז}. והב"י שם^{קלח} ובסי' רמ"ד^{קלח} שכתב האיסור במרחץ משום מראית העין מכלל דלא פסיקא ליה מלתא לאסור בשביל כך כיון דקעביד אדעתא דנפשיה, וכן כתב הט"ז בסי' רמ"ג^{קלז}. ודעתם בוה דלא כהראב"ד אלא כהרמב"ם^{קלז}, דהם לא פירשו הרמב"ם כמ"ש המג"א^{קלז} כדרך השרים כו', ולדעתו כולי עלמא מודו במשורשא ליה דאסור ולא פליגי אלא אי מיקוי משורשא ליה ע"ש, אבל הב"י וט"ז לא פירשו כן, דוק בלשונם שם ותשכת דהכי הוא. אלא שהב"י ספיקי מספקא ליה, ולפי ספיקו דאפשר דהרמב"ם מודה בשכירי שנה צריך לומר כפירוש המג"א, אבל הט"ז אפשר דפשיטא ליה דלא כרמ"א שם^{קלז}. והשתא אתי שפיר מ"ש בסי' ט"ז סק"ג^{קלז} דאסור שיאמר לו שילך לדרכו במוצאי שבת מיד^{קלז}, דמשמע כשאינו אומר לו כן שרי, אף שהאמת כן הוא שילך במוצאי שבת מיד ויטול ממנו מעותיו אם לא יקנה^{קלז}, או שאף אם יקנה אתי"כ לא יהיה לו חפץ במקחו לאחר זמן כשיחזור מן הדרך, דעל כרחק מיירי בכהאי גונא, דאל"כ היאך יבין הנכרי לקנות בשבת דוקא, הלא אינו אומר אליו כלל שצריך במוצאי שבת מיד, כמ"ש שם לעיל בסמוך^{קלז}, וא"כ משתרשא ליה מלאכה זו גופה

לט מ"א סי' רנד סק"א. ש"ת פנים מאירות ח"א מו"י לת. וכו"ה לעיל סי' רנד ס"ט. ובקו"א שם סק"א.

ציונים לקונטרס אחרון

קנג כדלעיל ד"ה ובא וראה, בדעת רבינו שמחה.
קנד וסייעתא, שהתירו בשפתחו השכורה לו, כדלעיל
ד"ה והאמת (במוסגר).
קנה בהגהות מרדכי שם: הרא"ם. וראה בנוסמן לעיל
סי' רנד ס"א.
קנו ד"ה ועי' שם.
קנו כדלעיל שם, אבל ראה לקמן סי' שו סל"ה.
וראה מסקנתו במהר"ב לסי' רמג בסופו
ובקו"א לקמן סי' שה, שבשאר מלאכות (שאינו
נהגה) אין צריך למחות אף בשביל ישראל, ומכ"ש
בשביל עצמו.
קנז פ"ז אות ו, שאחר שהביא דעת סי' התרומה
להתיר כותב אמנם רבינו שמחה כתב לאיסור.
קנז לכללות קו"א זה ראה העיר"ב ע' סח ואילך,
ביאורי השלחן ע' שסז ואילך.
קס קו"א ס"ק א.
קסא פ"א סי' לו.
קסב טור ושועי שם ס"א. לעיל שם ס"ב.
קסג ראה ביאורי השלחן ע' תיקא.
קסד הלכה יב: אותה מלאכה משתרשא ליה.
קסה מ"א סי' רנד ס"ק טו, בדעת הראב"ד.

קסו ד"ה ומה שכתוב בספרי. ובמהר"א שם ד"ה
ומה שכתוב בספרים.
קסז שאפשר לדחות טעם זה (של מהר"י אבוהב).
קסח ד"ה ומכלל דברי הרמב"ם: מפני הרואים
שיאמרו שהוא שכיר יום כו' ומרחץ כו'.
קסט ס"ק א: דישמא יאמרו שכיר יום הוא אצלו.
וראה שם ס"ק ב בארובה.
קע פ"ז הי"ב: כגון ששכר הגוי לשנה או לחשים
שיכתוב לו או שיארוג לו ה"ז כותב וארוג
בשבת ומותר.
קעא סי' רנד ס"ק יד, וראה מהר"ב לסי' רמג ד"ה
והשתא אתי שפיר, שהוכיח מלשון ההרמב"ם
דלא כהמ"א.
קעב סי' רנד ס"ה, שאסור בשכיר שנה לכל
המלאכות לכולי עלמא, וכדלעיל שם ס"א.
קעג כגון שהישראל נתן לו מעות בערב שבת
לקנות.
קעד ממנו הישראל מה שקנה עבורו.
קעה גבי נתן בגד לכוכס ואמר לו ראה שאני צריך
להם במוצאי שבת.

הלכות שבת רנב

צמ

ריוח לישראל ממה שהמלאכה נעשית בשבת שאף אם יעשנה אחר השבת יהנה ממנה הישראל כך כמו עכשיו שהיא נעשית בשבת ואף שהוא הפנן יותר שתיעשה בשבת כדי שתגמר מקודם ויכול להנות ממנה מקודם¹ ואין זה נקרא ריוח כיון שאף אם

קונטרס אחרון

ואפ"ה שרי. וכן משמע מ"ש בסוף סי' ש"ה² בשם המיו³ דבשכיר שנה שרי⁴. ע"י שם במג"א⁵ שהקשה על זה מס"ר⁶ רמ"ד סי' [ה] בהג"ה⁷, אבל לפי מה שנתבאר דה"טו חולק על רמ"א לא קשיא מידי.

ומיהו⁸ זהו דותק גדול לומר דה"טו יחלוק בבירור על רמ"א ולא יזכיר מחלקותו באותו פרק באותו מקום שהגיה רמ"א⁹, ובפרט שצ"יין באותו מקום וכתב שם מה שהיה נ"ל לחדש¹⁰ ולא זכר הדין זה דלא קיי"ל כרמ"א שסתם דברו בלי שום חולק¹¹, ומ"ש בסי' רמ"ג¹² אינו ראייה, דשם מפרש כוננת הב"י דיש לדחות דברי מהר"י אבוהב, אבל אנו נמשכין אחר רמ"א, ולא הוצרך לזכור זה שם שאין שם מקומו¹³, ומס"י שיה' אין ראייה דאין כוונתו להתיר שלא יצטרך למחות, כדמשמע מהמג"א שם¹⁴, שהרי אף מהר"ם¹⁵ המתמיר לקנות החלב, מתיר אפילו לומר לכתחלה כמבואר בהדיא במרדכי סוף פרק כ"ד¹⁶ ע"ש, אלא משום שאמירה זו דחוויה היא ולא הותרה, שצער בעלי חיים דוחה שבות דרבנן¹⁷, הילכך כל מאי דאפשר עבדינן, דהיינו שיקנה החלב כדי שיהיה טורח בשביל עצמו, שאף שהותרה אפילו האמירה מכל מקום כיון שאפשר שיעשה בשביל עצמו למה יעשה בשביל ישראל, יעשה בשביל עצמו כדי להקל איסור האמירה, שנעשה כאומר לו עשה מלאכתך¹⁸, כמ"ש בהגהות מרדכי סוף פ"ד¹⁹ לענין לקצוץ לנכרי בשבת לדבר מצוה שיעשה בו ביום דשרי לדעתו, ובלא קציצה אסור דקעביד אדעתא דישאל ע"ש, אבל אם באמת עושה בשביל עצמו כגון שכיר שנה דקעביד אדעתא דנפשיה כמ"ש ספר התרומה ורא"ם²⁰, ואף להאוסרין אין טעם האיסור משום שהוא מתכוין לטובת הישראל בלבד, דאי"כ בלא ריוח הישראל נמי ליחסר כמו בקבלנות ולא קצץ²¹, אלא ודאי הפעם הוא משום שיש ריוח להישראל ולו אין ריוח מתיי כשלוחו, כמ"ש בסי' רמ"ד²², אי"כ אין לאסור כאן שהשליחות עצמה מותרת²³, ובמ"ש בסי' ש"ז²⁴ יש לומר (כמ"ש בפנים) דבההוא אפילו המג"א מודה כיון שגם להנכירי יש ריוח, וע"ש בסי' רמ"ד²⁵.

ואיך שיהיה כוננת ה"טו בסי' ש"ז אין לנו להקל נגד רמ"א סי' רמ"ד סי' [ה], כיון שהט"ו לא חלק עליו שם בפירושו, ובפרט שהמג"א הטכ"ס לאיסור²⁶. ואם משכתת גוונא דאית ביה שעת

ג' שו"ע רמ"א ס"ד. שמענות מ"א סי' רנו מוף ס"ק ב. וברע"ל סי' רעד ס"א ומ"ט וק"א שם ס"ק א.

ציונים לקונטרס אחרון

- קעו סי' יב.
- קעו ב"ח סי' שכ ד"ה כתב במרדכי.
- קנת החלב שחולב בשבת. וכ"ה לקמן שם סל"א.
- קעט סי' יג.
- קפ ולעיל שם סי"א, שאין לסמוך על דעת המחזירים
- בשכיר שנה לכל המלאכות.
- קפא עד כאן ביאור אופן הא' בפנים בדעת ה"טו.
- עתה בא לבאר אופן הב' שבפנים, שאפשר
- שאין חולקים.
- קפב היינו בסי' רמד סי"ה.
- קפג ראה שם סי' ה.
- קפד ראה מחשבת חיים ע' קמא. כללי הפוסקים וההוראה כלל שטו.
- קפה סי' א"ב.
- קפו שהמג"א הוא בסי' רמד סי' והט"ו הוא בסי' רמג סי' א"ב.
- קפז סי' יג.
- קפח שו"ת (פראג) סי' מט. חשב"ץ סי' מא. וברלקמן סי' שה סכ"ט.
- קפט רמז תמח.
- קצ ברלקמן שם סכ"ט.
- קצא ברלקמן סי' שז סל"ה.
- קצב רמז תנט: ואחרי שאיסור אמירה מותר בקצץ, כדבר מצוה מותר לקצץ בשבת. וראה לקמן
- סי' רסג קר"א סי' ח ד"ה והענין הוא, טעם הדבר כיון שהם ב' איסורים נפרדים.
- קצג המצוינים לעיל סי' רמג סי"א.
- קצד דאסור לקמן סי' א.
- קצה קר"א סי' א.
- קצו מטעם צער בעלי חיים.
- קצז ט"ז סי' ג, שגם כשיש קפידיא אין איסור, רק שלא יאמר לו בפירושו ראה שאני צריך לו במוצאי שבת.
- קצח קר"א סי' א, וראה ביאורי השלחן ע' רכד.
- קצט אמנם במהדו"ב לסי' רמג ד"ה והשתא אחי שפיר, מסיק שאין חוששין לריוח הישראל, ויש ד"ה אלא דבהא, ביאר טעם האוסרים בשכיר

תיעשה אחר השבת יהנה ג"כ ממנה אבל אם הוא בענין שאם תיעשה אחר השבת לא יוכל ליהנות ממנה ואין לו בה הפיץ כלל אלא אם כן תיעשה בשבת כגון שהולך לדרך מיד במוצאי שבת וכיוצא בזה בענין שיש ריוח לישראל ממה שהמלאכה נעשית בשבת אסור ליתנה להנכרי קודם השבת אלא אם כן שיוכל לגמרה בימי החול קודם השבת או אח"כ ואף אם נתנה לו בכדי שיוכל לגמרה קודם השבת ונודע לו שהנכרי עושה בשבת צריך למחות בידו¹⁰⁰ דכיון שלהישראל יש ריוח מזה שהמלאכה נעשית עכשיו בשבת ולהנכרי אין ריוח מזה שמצדו לא יבצר לעשותה אחר השבת אלא שהוא עושה בשבת לפי תומנו להשלים פעולתו ואין מגיע לו ריוח מזה כמו שמגיע להישראל לפיכך נראה הדבר כאלו בשביל זה הישראל נעשית המלאכה בשבת ויש מי שמתיר ליתנה לו סמוך לחשכה והוא יעשה מעצמו בשבת בביתו רק שלא יגלה לו דעתו שצריך לו שתיעשה בשבת ולא יאמר לו כלל שיוצא לדרך במוצאי שבת מיד¹⁰¹.

ואפשר שאין חולקים כלל שהמתיר אפשר שלא התיר אלא כשהוא בענין שכשלא יעשה בשבת ואחר השבת לא יהיה להישראל כלל הפיץ במלאכתו אוי לא ישלם לו הישראל בעד מלאכתו ונמצא שבמה שהוא עושה המלאכה בשבת מגיע לו ריוח שישלם לו הישראל בעד מלאכתו ובהו אפשר שגם האוסר מורה שהוא מותר דכיון שגם להנכרי מגיע ריוח ממלאכת השבת אינה נראית כאלו היא נעשית בשביל הישראל בלבד אבל אם הוא בענין שאף אם לא יעשה בשבת יעשה אחר השבת ויצטרך הישראל לשלם לו כיון שלא התנה עמו בתחלה על מנת שתגמרו המלאכה במוצאי שבת מיד ונמצא שאין מגיע ריוח להנכרי ממה שעושה בשבת אלא להישראל בלבד¹⁰² אפשר שבוה אף המתיר מורה שהוא אסור:

קונטרס אחרון

הדחק בלאו הכי יש לסמוך על ספר התרומה וסיעתו כמו לענין דליקה בסי' של"ד, ע"ש במג"א ס"ק ל"א ובסוף סי' רמ"ז, ומהו ממש המג"א בסי' זה ס"ק ח' אין קפידא¹⁰³ כו' משמע דבלא"ה אסור אפילו להרא"ש ב"ד וה', ובסוף סי' רמ"ז גבי שכיר שנה שרי ב"ד וה', מכלל דהכא חמיר משכיר שנה כיון שאין המלאכה יכולה להגמר אלא אם כן תיעשה גם בשבת, משא"כ בשכיר שנה שמלאכה זו יכולה להעשות אף בחול אלא שיפסיד מלאכה אחרת, אי"כ אפשר אף שספר התרומה וסיעתו מודו הכא, וצ"ע:

מא כהלעיל סי' רנב ס"ג, וע"ש במנהר"ב חור בו, כי דעת רוב הפוסקים שבני העושה מעצמו אין צריך למחות בידו, וראה לקמן סי' ק"א ס"ג.
מב וחסונות ס"ז סי' שו סק"ג, וראה ק"א ס"ק ו' שהפ"ז אויל לשנתו שאין אנו חוששים למה שיש לישראל ריוח מנבחרת הנכרי בשבת, וראה לעיל סי' רנב ס"ג וסי' רמז ס"פ"א ובמצינו שם, שכן מסק במנהר"א

צינונים לקונטרס אחרון

רמז סי"א, שבמקום הפסד כדליקה יש לסמוך על דעה זו, וראה במצינו שם מסקנתו במנהר"ב להחיר גם בשאר מלאכות מטעם שבני העושה מעצמו אין צריך למחות בו.
רא' אפילו שכירו המושכר לו לזמן.
רב שמתיר לשלוח אגרת ב"ד וה' ע"י עבדו השכור, רג זה שמקבל בלוי לביתו לעשות בקבלנות אין קפידא לישראל מתי יעשה.

שנה לכה המלאכות הוא מדהוי שכיר ימים רבים ולא קבלן, וא"כ אין ללמוד משם לגידון זידן, וע"כ כתב בשו"ת שארית יהודה סי' ה' (ט, ד ואילך) שאפשר לפי מה שחזר במנהר"ב גם זה מותר (ולענין שכיר שנה, ראה מה שציינו לעיל סי' רמז סי"א, מסקנתו במנהר"ב), וראה כללי הפוסקים וההוראה כלל שו'.
ד סעיף כו, לקמן שם סכ"ו, וכן נפסק לעיל סי'

הלכות שבת רנב

קא

ז וכל זה¹⁰¹ כשקוצץ לו המים בשכר מלאכתו¹⁰² שאז הוא מורח לעצמו כדי לקבל שכרו ואינו נראה כעושה שליחותו של הישראל¹⁰³ או שעושה בטובת הנאה דהיינו שעושה בחנם בשביל טובת הנאה שקבל כבר מהישראל וע"ד שנתבאר בס"י רמ"א¹⁰⁴ שריונו כאלו קצץ לו שכר אבל אם אין הנכרי חפץ לעשות בחנם¹⁰⁵ אלא מצפה הוא לתשלום שכר אבל אין דעתו סמוכה עליו בודאי שלא קצץ לו הישראל שכר ונמצא שהוא מורח בספק בשביל הישראל ונראה כעושה שליחותו לפיכך לא יתן לו אלא א"כ שיכול לגומרה קודם השבת¹⁰⁶ ודבר שקצבתו ידוע כגון כלים לכונס בומנינו זה מותר ליתן לו אפילו סמוך לחשכה בסתם בלא קציצה דאטו בכל פעם יקצין עמו¹⁰⁷.

ויש מתייר¹⁰⁸ אפילו בדבר שאין קצבתו ידוע ליתן לו בה' בשבת או קודם לכן אע"פ שלא יוכל לגומרה קודם השבת שכשנותן לו בערב שבת אם אינו יכול לגומרה מבעוד יום הרי זה נראה כאלו נותן לו על מנת שיגמור בשבת כיון שנותן לו סמוך לשבת והוא אינו יכול לגומרה מבעוד יום אבל בחמישי כיון שאינו סמוך לשבת אין נראה כנותן לו על מנת לעשות גם בשבת ואם הנכרי יעשה מעצמו כשבת אין בכך כלום שלהשולים קבלותיו הוא עושה ואינו נראה כשלוחו של הישראל אלא בשעה שמקבל הקבולת שאז אם [אין] הישראל קוצץ לו המים הרי זה נראה כשלוחו של ישראל וכיון שנותן לו חרוק מיום השבת אף אם הוא נראה או כשלוחו מכל מקום אין נראה כאלו שולחו לעשות בשבת אלא אם כן נותן לו סמוך לשבת וכן עיקר¹⁰⁹.

(ומה שאנו מחמירים גבי שילוח אגרת כסברא הראשונה כמו שנתבאר בס"י רמ"א¹¹⁰ המעם הוא לפי שכששולחו בדרך עם אגרת שיוליכנה למחוה הפצו נראה כאלו אומר לו הילך בכל יום אפילו בשבת עד שיגיע למחוה הפצו ולפיכך צריך שיהיה יכול להגיע לשם קודם השבת אע"פ שמשלחו הרבה ימים קודם השבת¹¹¹):

ז ומכל מקום¹¹² אם רואה אותו עושה מלאכתו בשבת צריך לומר לו שלא יעשה¹¹³ אע"פ שנתן לו בא' בשבת¹¹⁴ אע"פ שהיה יכול לגומרה כבר קודם השבת (לפי

קונטרס אחרון

(1) ומכל מקום אם רואה כו' דוקא¹¹⁵ רואה אבל יודע אין צריך למחות אפילו כשלא קצץ כשנתן לו בדי' וה', דאל"כ האין מותר לשלוח אגרת בדי' והי"ח הא ודאי לא יעמוד בשבת

מד האמור לעיל ס"ה.
 מה ב"י ד"ה ומה שדחתה בשם כמה פוסקים. רעב"ם
 פ"ו ד"ה. וראה מ"מ שם. תוס' ימ' א ד"ה א"כ.
 רא"ש פ"א ס' לו. מור ושו"ע ס"ב. וראה במהר"ב לס' רמג ד"ה ונבל מקום ד"ה וה"ג ס"ל למהר"ם, שביד דעת הפוסקים כזה.
 מו ראה לעיל ס' רמג ס"ב וס"ה ובק"א שם ס"ק א, שני המענים שיש בזה.
 מז סעף ה'. לדעת הא' בכל אופן ולדיעה הב' דוקא כשהנכרי מתחיל מאליו, ושמוכו להחזיר כדבריהם.
 מח מ"א סק"ו. וכדלעיל ס' רמג ס"ה.
 מט רמ"ג ימ', א. רמב"ם פ"ו ה"כ הובא במו"ב ס' רמג. ש"ע שם ס"א. לעיל שם ס"ב.

ג מ"א סק"ו.
 נא תוס' ימ', א ד"ה לא ישכר (ראה לעיל ס' רמג ק"א רס"ק א). רא"ש פ"א סוף ס' לו. מור ורמ"א ס"ב.
 נב משמעת רמ"א ס"ב. ראה מ"א ס"ק ה.
 נג סעף ה.
 נד מ"א שם. אבל ראה במהר"ב לס' רמג ד"ה והשתא אתי שפיר, שאנן מצטרפין דעת ס' התינוטה שמתיר בכל אופן בלא קצין, משא"כ לעיל שם.
 נה רוקח ס' יא בשם הירושלמי פ"א ה"ט. ש"ע סוס"ב.
 נו רמ"א ס"ב. וראה מנחת כהן שמירת השבת שער א' פ"ה ס"ה ואנחנו אף.

צייונים לקונטרס אחרון

רד לכללות ק"א זה ראה העו"ם ע' פב ואילך. רה כדלעיל ס' רמג ס"ה. ביאורי השלחן ע' שעב ואילך.

שכשישראל רואהו בשבת עוסק במלאכתו ושותק לו אוי מכוין הנכרי שבשבת הוא נזח לו להישראל ומתכוין לעשות בשבילו¹¹ משא"כ כשאינו רואהו הוא מתכוין להשלים קבלתו):

קונטרס אחרון

במצע הדרך. וכן כתבו בהדיא בעולת שבת סי' זה סי' ובט"ז ריש סי' רמ"ח ופשוט הוא. ועוד דמנשה שלימה שנינו¹² נכרי שבא לכבות אין אומרים לו אל תכבה, אע"ג דהוה ליה כעושה בטובת הנאה¹³ כמ"ש לעיל¹⁴. דאם אין היתר בערב שבת בטובת הנאה אלא כשאפשר שלא יעשה בשבת א"כ מה הפרש יש בין טובת הנאה ללא קצין, מ"מ אם מולין להקל שלא יעשה בשבת אף בלא קצין לישתרי ואם יעשה אף בטובת הנאה אסור, אלא ודאי דזה אינו, דכל שאינו רואהו עביד אדעתא דנפשיה, כדמשמע בהדיא בהגהות מרדכי הנזכר לעיל¹⁵ ומשמע שם (ע"מ לעיל¹⁶) שהכל תלוי במה שהנכרי רואה מדעת הישראל שאינו מותח בידו שעושה בלא רשותו, ולהכי דבליקה שאין צריך רשות קעביד אדעתא דנפשיה¹⁷. וגבי קבולת בבית נכרי, צריך לומר דמכל מקום לעשות בשבת בשל ישראל צריך רשות (כמ"ש בפנים¹⁸). ואפשר דאף שאינו רואהו ממש אלא שהנכרי יודע בכיורו שהישראל יודע מעשייתו בשבת ויכול למחות בו בקל כגון שעובד סמוך לביתו ואינו מותח בו א"כ גלי דעתיה הניחא ליה ואדעתיה קעביד, ואפשר דלא אמרינן דעביד אדעתיה אלא אם כן רואהו ממש שאז מה שהוא עושה בשעת ראייתו אותו הוא מתכוין שתהא לרצון לפני הישראל הרואהו וצ"ע.

ומיהו כל זה כשיכולה המלאכה להעשות בחול, דאז אע"ג דלא קצין דלא עביד עיקרא דעבידתיה אדעתא דנפשיה, מכל מקום מה שעושה בשבת עביד אדעתא דנפשיה להשלים קבלתו שכבר קיבל ונתחייב לעשותו, להכי אין צריך למחות כשאינו רואהו כשתנן לו בד' וה' להרא"ש וסיפתו. אבל כשאי אפשר לה להעשות בחול בגלל הישראל אזי מקרי עשיית השבת בשבילו אע"ג דקצין, וצריך למחות אף שאינו רואהו, כדמשמע מלשון המג"א סי' רמ"ד ס"ק א'¹⁹. והתם מיירי בצנעה בביתו של נכרי ולא נזכר שם כלל שרואה אותו. ואף שנותן לו בד' וה', כמ"ש המג"א בסי' זה ס"ק ה'²⁰ לענין ליתן לכתחלה, וכ"ש לענין למחות כמבאר בס"ק ט'²¹.

ואפילו כשאפשר לה להעשות בחול אלא דמשתרשא ליה עשייתה בשבת להראב"ד²² וסיפתו צריך למחות אף שאינו רואהו, שהרי ברמב"ם לא נזכר כלל שרואהו ואפילו הכי השיג הראב"ד. ואף אם מסר לו המלאכה בד' וה' אוסר הראב"ד, שהרי ברמב"ם לא נזכר כלל ערב שבת ואפילו הכי השיג עליו. וכן משמע מסתימת האחרונים בסי' רמ"ד ס"ה²³. וכן משמע מ"ש הבי"ט סי' רמ"ג²⁴ בשם מהר"י אבובה, והסכים עמו המג"א²⁵ לאסור משום ריות הישראל, והצריכו

נז תשובת רבינו שנתח בהגהות חיינוניות פ"ו אות ג. בהגהות מרדכי רמז תנב. מ"א ס"ק. ראה ק"א ס"ק ה' ד"ה והנה לפי, שיש חילוק בין מעט רבינו שנתח

ציונים לקונטרס אחרון

- רו קבא, א.
 דו רש"י שם ד"ה נכרי אדעתיה דנפשיה עביד. אלא ודאי מה שיועד — לא איכפת לן בעושה בטובת הנאה, ומה שרואה — לא איכפת לן מטעם דלקמן.
 רח ק"א ס"ק ה' ד"ה ובא ורואה (לדעת רבינו שמתח בהגהות מרדכי רמז תנב — שלשיתו מביא כאן הוכחה זו).
 רט כ"ש רבינו שמתח, שלענין מכבה שייך לומר נכרי אדעתיה דנפשיה קעביד.
 רי ס"ק ה' ד"ה והנה לפי (ושם במג"א ד"ה ולרבינו שמתח, אף לענין דליקה).
 ריא ראה גם במהדור"ב לסי' רמג ד"ה והנה מהר"ם, ריב אוצ"ל י"מ"ש לעיל¹⁴ (בק"א לעיל שם —
- בדעת הגהות מרדכי בשם רבינו שמחה, שלשיתו מביא כאן הוכחה זו), משא"כ לשיטת המ"א, מוכיח שם הטעם כמבואר בפנים כאן ס"ח.
 ריג וכדלעיל ס"ה.
 ריד ולעיל ס"ג, דכשולח אגרת בד' וה' ואינו יכול לגמור קודם השבת הוי כאילו אומר לו לילך בכל יום בו, ולכן מחמירים לכתחלה.
 רטו גבי עושה בשכר ולא קצין; ומכ"ש שצריך למחות בידו.
 רעז פ"ו ה"ב, גבי שכיר שנה.
 רעז ולעיל שם ס"א.
 ריח ד"ה ומ"ש בספרי. וכמצינו לעיל שם ס"ג.
 ריט ס"ק ב.

הלכות שבת רנב

קג

ח כמה דברים אמורים כשלא קצץ לו שבר ואפילו עושה במוכת הנאה¹⁰¹ שדינו בקצץ לו שבר לענין ליתן לו אפילו בערב שבת¹⁰² מכל מקום כשרואהו עושה בשבת צריך למחות בידו (דכיון דאין דעתו סמוכה לקבל שבר בעד מלאכתו הרי הוא מרחיב)

קונטרס אחרון

למחות כל השבתות של שנת שכירותו, ולא די בשבת הראשון אם שכרו בערב שבת ההוא. וכן משמע מ"ש רמ"א בדרכי משה סי' זה¹⁰³ דהרמב"ם מיידי כשלא נתן לו כלום ואפילו הכי אוסר הראב"ד בכל שבתות השנה, ופסק רמ"א כדבריו¹⁰⁴ בשכיר שנה בסתם ולא פירש כשנתן לו בכל ערב שבת וערב שבת. אלא ודאי דלא דמי לאיגרת בסוף סי' רמ"ז¹⁰⁵, דכשנתן לו בדי' וה' אע"ג דמשתרשא ליה לא גרע מלא קצץ כלל דשרי בדי' וה' כיון שאינו רואהו, משום דכיון שקיבלה להוליכה למחוז חפצו נעשה עכשיו עליה כקבלן, שעשייתו בשבת היא אדעתא דנפשיה להפטר מחיוב שקבל על עצמו להגיע האגרת למחוז חפצו, ואם ילך בשבת וישלים קבלנותו לא יצטרך להשלים זה בחול, וכיון שמצד הישראל היתה יכולה להעשות בחול א"כ עשיית השבת אינה בשבילו¹⁰⁶. משא"כ במרחץ¹⁰⁷, שאף אם יעשה בשבת לא יפטר בזה משום קבלנות, שאף שלא היה עושה בשבת לא היה מצטרף לעשות זה בחול, א"כ עשיית השבת היא בשביל הישראל שיש לו ריות ממנה ולא להנכרי. וכן בסי' רמ"ד סי' [ה]¹⁰⁸ לא מיידי כלל כשנתן לו קבולת בדי' וה'¹⁰⁹, דהא לא אצטרף לאשמעינן דשרי, דהא כתבו בפירוש בסי' רנ"ב¹¹⁰. וכי סלקא דעתך¹¹¹ מפני שהוא שכיר שנה גרע מנכרי דעלמא דלא קצץ, ומהאי טעמא שרי בסוף סי' רמ"ז גבי איגרת, משום דלא גרע מנכרי דעלמא דלא קצץ כלל. דאף גבי שכיר משתרשא ליה, מכל מקום הוא עביד אדעתא דנפשיה, כמ"ש ספרי התרומה ורא"ם¹¹², ומ"ש המג"א סי' רמ"ג¹¹³ ואין לומר דעביד כו', היינו שאין לו ריות ולהישראל יש ריות ומחזי כעושה בשבילו כמ"ש בסי' רמ"ד¹¹⁴ ע"ש. והתם אף דמכל מקום עביד אדעתא דנפשיה צריך למחות בכל גונו, משום שאינו משלים ופוסטו מעליו חיוב קבלנות בעשייה זו שבשבת, שקבלנות שקיבל בתחלת שנתו אינה נשלמת עד סוף שנתו, וגם אינה מתחלקת לחלקים שנאמר שפטר חלק ממנה, שאף אם לא היה עושה היום לא היה עושה למחר כלליים.

וחילוק זה שבין משלים קבלנות לאינו משלים הוא מוכח בהדיא מדין מוכר מנעלים בשבת בעיר שרובה ישראל שכתב המג"א בס"ק ט"ו¹¹⁵, או מיני מאכלים ביו"ט¹¹⁶, שאסור אפילו על דרך היתר מכירה בשבת¹¹⁷, ואפילו שנתן לו משכון דודאי עבד אדעתא דנפשיה לקבל המשכון מיד והמעות למחר ואפ"ה אסור, ואילו בקצץ מותר גבי מנעלים¹¹⁸, או גבי מאכלים אם דמו למנעלים כמ"ש המג"א ריש סי' תקט"ו¹¹⁹, ואף דבתרומיייהו אדעתא דנפשיה קעביד, ע"כ צריך

נח ירושלמי שם. שרע מוס"ב.

נט כדלעיל סי', וכשתי הדעות הלעיל סי' רמז ס"ב.

ציונים לקונטרס אחרון

רכז סי' ב: ואם לא קצץ אסור בערב שבת (משא"כ בדי' וה' מותר).

רכח בתמיה.

רכט שצוינו לעיל סי' רמז ס"א.

רל סי' ב, ולעיל שם סי' ג, שבשכיר שנה אינו עושה אדעתא דנפשיה.

רלא קו"א סי' א.

רלב וכ"ה לקמן סי' ב, סי' שכה סכ"א.

רלג כדלקמן סי' תקטו ס"ח.

רלד דלקמן סי' שכו ס"א.

רלה לקמן סעיף יא.

רלו סי' ג: אפשר מיני מאכל דמי לנה דלקמן רס"י רעו דאסור להשתמש בו ולא למנעלים

ש"א שמוחר להשתמש בו, וצ"ע ד"ל דוקא נר צריך להשתמש בו עכשיו דמחר בו ואיננו משא"כ מיני מאכל.

רכ ס"ק ה.

רכא בסי' רמ"ד ס"ה.

רכב מ"א סי' ט, ולעיל שם סי', אמנם כל החילוק הזה הוא לפי המבואר בשו"ע וקרי"א, משא"כ לפי מה שחזר במהר"ב לסי' רמג (ד"ה והשתא אתי שפיר וילין) לא איכפת לן בריות של הישראל, וגם סבירא לן ששכיר שנה למלאכה אחת נקרא קבלן שקצץ, וכל החילוק דלקמן הוא רק לענין שכיר שנה לכל המלאכות, שאין דינו כקבלן וילכן אסר הרמ"א בסי' רמז ס"ח, וז"מ מתירין לעיל סי' רמז ס"י לשלוח על ידו אגרת בדי' וה'.

רכג ראה ביאורי השלחן ע"י ריו.

רכד דלעיל סי' רמג ס"ג.

רכה שאסר הרמ"א בשכיר שנה.

רכו כדלעיל מסי' רמז ששלח על ידו אגרת.

בשביל הישראל כשהוא מבין מדעת הישראל שעסק זה נוח לו) אבל אם קצין לו שכר⁹⁷ (הרי הוא מתכוין בעשייתו בשבת כדי לקבל שכרו ולא בשביל הישראל אף שרואהו ושותק לו⁹⁸ ולפיכך) אין צריך למחות בידו כלל.

ומכל מקום אם המלאכה נעשית בפרהסיא ומפורסם לרבים שהיא של ישראל צריך למחות מפני מראית העין⁹⁹ כמו שנתבאר בס"י רמ"ד¹⁰⁰ לפיכך החלוקים שלנו במדינות אלו שהם ניכרים שהם של ישראל כשמכבסן הנכרי בשבת על גבי הנהר צריך למחות¹⁰¹ מפני מראית העין שיאמרו שבשבת נתנם לו לכבסן¹⁰² ומכל מקום לכתחלה מותר ליתנם לו אפילו בערב שבת ואין הוששים שמא יכבסן בשבת בפרהסיא¹⁰³:

וכן וכל זה כשהמלאכה נעשית בחפצים של ישראל¹⁰⁴ כגון כלים של ישראל שביד הנוכח¹⁰⁵ ועורות לעברן או לרצען לחפור מהם מנעלים וחומין לארוג מהם בנדר אבל אם הישראל לא נתן לו כלום אלא הנכרי תופר מנעלים מעורות שלו ואורג בנדר מחומין שלו בבית שלו¹⁰⁶ אף על פי שרואהו עושה אותה בשבת אינו צריך לומר לו כלום אע"פ שלא קצין לו שכר אם (ח) אינו עושה בפרהסיא או שאין מפורסם לרבים

קונטרס אחרון

לומר שהחילוק ביניהם הוא משום שה עושה להשלים קבלתו וזה עושה מאליו בלא קבלנות. ולא דמי כלל למ"ש מהר"ם דקבולת גרע מעושה מאליו כמ"ש לעיל י"ז, משום דכשעושה מאליו עבדי לגמרי אדעתא דנפשיה. וכן משמע בס"י שכ"ה במג"א ס"ק ל"א י"ח ע"ש ודו"ק:

(ח) אינו עושה בפרהסיא בו עיין י"ח במ"ש בס"י רמ"ד י"ח.

ואין להקשות על עיקר דינו של המג"א¹⁰⁷ מ"ש בדרכי משה¹⁰⁸, דהרמב"ם¹⁰⁹ מיירי שלא נתן לו כלום ואפ"ה בעינן קצין, דזה אינו, דהדרכי משה כתב כן על הסיפא¹¹⁰ בשוכר לזמן ושם לא נזכר קצין, וברישא ודאי מיירי כשעושה משל ישראל אף להדרכי משה:

ש, שאפשר מ"ש המ"א ודוקא כי כוונתו להתיר החלוקים מעקר דרין, אלא שצ"ע להחמיר. וסו"ס שם כצ"ע. וראה מהר"ב ל"פ רעג ר"ה א' גמי שהוכיח גם מרבי הר"ן והרא"ש שצ"ע במקום פרהסיא כי אמור מנעם שנוכר ונראית העין.

סא ראה לעיל ק"א ס"ק ה בתחלתו שרק חשש זה ש"ד כגון. וראה תהלה לדוד ס"י רמ"ד ס"ב.

סב ח"א סק"ט. ונתבאר בק"א ס"ק ה ר"ה תנה לפי (ראה לקמן ס"י שחילוק זה הוא גם בעושה מעצמו, אבל ראה במצוין שם).

סג וירושלמי שם. מ"א שם.

סד מש"כ בבית ישראל אמור מנעם מראית העין, כדלעיל ס"ה. וראה לקמן ס"י שכעושה מעצמו אין צריך למחות אף בבית ישראל. וראה תהלה לדוד ס"ק ה.

סז ח"א סק"ט.

סח ההוכחה למען חילוק זה בניהם מביארת בק"א ס"ק ה ר"ה רעג לפי, ולא כמ"ש רכינו שמהה (המצוין לעיל ס"ה) שגם כבולת היה מקום לאמור מנעם רואה ושותק, אלא שאין יכול לכוף שלא לעשות מלאכה בשבת. וראה ק"א ס"ק ז שהביא מנעם זה (שתלוי אם צריך רשות מדישראל) וכתב עליו "כמ"ש כפנים", ובמהר"ב ל"פ רעג ר"ה והכי נמי ביאר כן אף ברע"ט מהר"ם.

סט רמב"ן בתורת האדם (ענין אבילות, במלאכה כיצד, במופל). ב"י בשם רבנו ירוחם. שו"ע ס"ג (שנוב לתחית). מ"א ס"ק י (שאמרו).

סז סוף ד. ובק"א שם ס"ק ב.

סח ח"א שם. וראה לעיל ס"י רמ"ד ק"א מן ס"ק ג, דהיינו מנעם שבמקום פרהסיא אמור אפילו אם רק מקצת יודעים שהמלאכה של ישראל. אמנם במקום מסיק

ציונים לקונטרס אחרון

רמא שאין צורך קצין אלא בחפצים של ישראל.
רמב ס"ק ה.
רמג פ"ה ה"ב: פוסק אדם עם הגוי על המלאכה וקוצין דמיס.
רמד ששכר הגוי לשנה או לתשעה שיכתוב לו או שיאורגו לו ר"ה זה כותב ואורג בשבת.

רל ק"א ס"ק ה ר"ה והאמת.
רלז ונראה לי שבקצין שרי מדינא.
רלח לכללות ק"א זה ראה הע"ב בק"א ע' עז ואילך.
רמ סוף ה, וק"א ס"ק ב'ג, שכשלא נקרא שם הישראל עליו ונתפורסם — טוב להחמיר ולמחות בידו.

הלכות שבת רנב

קה

שעושה בשביל הישראל^ט לפי שעדיין לא נקרא שמו עליהם שאם ירצה הנכרי ימכור אותם לאחר ועשה לו אחרים. ואף לכתחלה מותר לצוות את הנכרי לעשותם אפילו בערב שבת סמוך לחשכה רק שלא יאמרו לו שיעשה בשבת^{טז}:

י וכן אם הנכרי מאליו בלא אמירת ישראל עושה מלאכה בשבת משלו אפילו בבית ישראל^{עב} בשביל ישראל כגון שמבעיר מדורה מעצים שלו בשביל שיתחמם הישראל כנגדה או שמדליק נר שלו בשביל שישתמש ישראל לאורה אין צריך למחות בידו דביון שהוא עושה מאליו בודאי הוא עושה למצות עצמו שיודע שלא יפסיד ובודאי יקבל מוכת הנאה מהישראל כנגד זה^{עג}.

אבל אם מבעיר עצים של הישראל ומדליק נר הישראל^{עד} אע"פ שמכיון שעושה מאליו בודאי העתו על מצות הנאה שקבל מהישראל מכל מקום כיון שהנכרי היה צריך לטול רשות מןהחלה מהישראל אם יבעיר עציו וידליק (ט) נרו בשבת והוא עושה בן מרדעת עצמו והישראל רואהו ושותק לו א"כ מבין הנכרי מרדעת הישראל שזה נוח לו ומתכוין הוא בעשייתו בשביל הישראל^{עז} לפיכך צריך למחות בידו אפילו שלא בבית ישראל^{עח}.

ואפילו אם מבעיר מעצים שלו ומדליק נמר שלו שאין צריך למחות בידו מכל מקום אסור לו ליהנות בשבת מהנר והמדורה שהבעיר בשבילו^{עט} לפי שאם יהנה גופו ממנה בשבת נמצא שעיקר המלאכה נעשית בשבילו בשבת^{עכ} שאף שהנכרי מתכוין למצות עצמו מכל מקום עיקר עשיית מלאכתו היא שיהנה גוף הישראל ממנה בשבת שאם לא הנאת גוף הישראל ממנה בשבת לא היה עושה אותה כלל בשבת וכיון שעיקר עשיית

קונטרס אחרון

(ט) נרו בשבת עיין במ"ש לעיל דמ"ה

אין צריך למחות בו, ורק במקום הישראל נהנה ממלאכה זו בשבת צריך למחות בו (אף כשאנו של ישראל, כמו בעשבים ולקטן מ"י שבה סוף ס"ז). ובמקום מהר"ב שם מטיק, שאפשר שבמקום שהישראלי נהנה מהמלאכה כולם ודיו שצריך למחות. ועד"ו מבואר לקמן מ"י שה ק"א סק"א. וראה הע"ב תחב"ע ע' 49 ואילך. ע"ה ראה מה שנטקט בסוף הקורא ס"ק ה, שהם הנכרי מדליק בשביל עצמו אין צריך למחות אף בבית ישראל ובשל ישראל, משא"כ במלאכה אחרת שעושה בשביל עצמו אין להקל. אבל ראה בציון הקודם מסקנתו במהר"ב לפי רמב" וקורא לקמן מ"י שה שבשאר מלאכות מסק' להחיר אף בשביל ישראל, ונכ"ש בשביל עצמו. ע"ה משמעות רבינו שמהה שם, לפירוש המ"א שם. ונתבאר בק"א מ"ק ה ד"ה והנה לפי.

עז שבת קכ"ב, א. שור ושו"ע סי' רעו ס"א. וז"ה לקמן שם מ"א. ומ"מ אין צריך לצאת מחבתי, כדלקמן שם מ"ב.

עח אפילו קצין. ספר התרוסות מ"י רב. דמ"א שם מ"א בהג"ה דא'. וז"ה לקמן מ"י רעו ס"א.

ע שאו טוב להחיר ולמחות, כדלעיל מ"י רער סוס"ה. ק"א שם מ"ק ב"ג.

עא ראה תהלה לרור סק"ה. הערות בש"ע ארנ"ה ע' 56. ביאור השולחן ע"י רבי.

עב שישנענע מאליו אין חוששים למציאת העין בבית ישראל, כמבואר בק"א מ"ק ה ד"ה והאמת, ובמהר"ב שם ד"ה ומהר"א עמ"א. וראה לקמן מ"י שה מ"ה.

עג ראה מור ורמ"א מ"י רעו מ"ד. מ"א שם סק"ה. וראה ק"א מ"ק ה כמפורש שבה לא ק"ל רבינו שמהה. אבל ראה במצויין לקמן מסקנתו במהר"ב, שגם בשל נכרי צריך למחות כמשנת הישראל בשבת מהמלאכה.

עד הגהות מרדכי מ"ק רעו הנ"ב, והנהיגו מרמזות פ"ו אות ג, בשם רבינו שמהה, לפירוש מ"א מ"ק מ, ובס"י רעו מ"ק ד ומק"ה. וז"ה לקמן מ"י רעו ס"ג. שם מ"א. מ"י שה מ"ה. מ"י שו"מ"ה. מ"י שבה מ"ב (וע"י בקורא וחרב מ"ק ה ד"ה והנה לפי, שביאר את הברכת המ"א בה. וע"י במהר"ב לפי רמב" (ד"ה ומהר"א עמ"א), שהשיג על המ"א (זה), ומסיק (שם ד"ה והנה מר"ה) שנקטנו כהפוסקים שהעושה מעצמו (אפילו בשל ישראל)

ציונים לקונטרס אחרון

רמה ק"א ס"ק ה.

המלאכה היא בשבילו יש לגזור גזרה שמא יאמר לו לעשות לו בשבת אם יהיה מותר לו ליהנות ממנה כשנעשית בשבילו¹⁰⁷:

יא אבל נכרי שעשה לישראל כלי בשבת כקבלות שקיבל מערב שבת וקצץ לו שכר מותר לו ליהנות ממנו בשבת עצמה כיון שהנכרי עשאה לטובת עצמו להשלים פעולתו ולקבל שכרו¹⁰⁸ ולא נתכוין בשבול שיהנה ממנו הישראל בשבת עצמה¹⁰⁹ שאף אם לא יהנה ממנו בשבת עצמה לא ימנע הנכרי מעשות מלאכתו בשבת זא"כ אין לאסור לו ליהנות ממה שעשה הנכרי לטובת עצמו לפי שאף אם יהיה מותר לו ליהנות ממנה לא יבא לומר לנכרי שיעשה לו כיון שאין מתירים לו אלא כשמתכוין הנכרי לטובת עצמו ולא כשמתכוין בשביל ישראל¹¹⁰.

ויש אוסרים¹¹¹ להשתמש בכלי הנגמר בשבת ביד נכרי וגם במוצאי שבת צריך להמתין בכדי שיעשו¹¹² הדיינו כשיעור שהות ששהה הנכרי בעסק עשיית הכלי בשבת כדי שלא יהנה ממלאכת שבת¹¹³ וכן יש לנהוג לכתחלה אם לא שצריך אליו הכלי בשבת שאז יש להקל¹¹⁴.

ואם נסתפק שמא נגמר הכלי בערב שבת יש להקל בכל ענין¹¹⁵ כיון שיש מתירין לגמרי (ואם נגמר ביו"ט א' מותר בליל יו"ט ב' בכדי שיעשו¹¹⁶ עיין סי' תקמ"ו¹¹⁷) ואם גמר הנכרי תפירת מעגלים מערב שבת רק שהיקנם והחליקם בשבת מותר ללבשם בו ביום לדברי הכל שהרי אינו נהנה בלבישתו ממלאכת השבת אלא ממלאכת החול שהרי היה יכול ללבשם בלא תוקן זה¹¹⁸ וכן כל כיוצא בזה:

יב וכל זה בכלים שעשה לישראל אבל נכרי העושה על המקח למכור לכל מי שידרמן לו¹¹⁹ אם היא עיר שרובה נכרים¹²⁰ מותר ליקח ממנו בשבת בהקפה בלא פיסוק המים על דרך שיתבאר בס' ש"ג¹²¹ ומותר ללבשם בו ביום אף על פי שידוע שעשאו בשבת וכיון שרוב העיר הם נכרים מן הסתם עשאו על דעת נכרים שכל העושה על דעת הרוב הוא עושה¹²² וכן הדין ביום טוב¹²³ ואף שיש להחמיר בנוגד ביום טוב כמו שיתבאר בס' תצה"ה¹²⁴ מכל מקום כאן אין בו משום נולד הואיל והוא דבר שגמרו בדי אדם¹²⁵ כמו שיתבאר בסיומן ש"ה¹²⁶:

עט תוס' שם קכג, א ד"ה ואם, וז"ל לעיל סי' רנב ס"ב וש"ג.

פ שבלי הלקט סי' קיב בשם רבינו הורדא ורבינו מאיר, ר"ן דף י"ב במנשת ד"ה וכו' (פירושו מ"א ס"ק יא, אבל ראה מהר"ם לסי' רנב בתחלתו שלא אהי כונת הדין, ומכל מקום הדין דין אמת גם לסי' התרומה סי' רכב, הנמשך אחר התוס' קכג, א ד"ה ואם, שאסרו בקצין רק ביד כיון שגוף הישראל נהנה מנגף המלאכה ניד, משא"כ בשאר קבלות), ושו"ע סי' ד, דעה זו המותרת הובאה גם לקמן סי' תקנ"ב ס"א, אבל ראה לעיל סי' רמ"ג סי' לקמן סי' שבת סכ"א א"ב.

פא שבלי הלקט שם באופן דברי מ"א שם.

פב ראה באורי השולחן ע"י רמב.

פג הנהגת אשורי פ"א סי' לו בשם סי' העתים, הוקח סי' שא, שבלי הלקט שם בשם רבינו ישעי' (פסקי ר"ד יט, א ד"ה ת"ר אין משלחין) ורבינו אביתר כ"ו, נדר"ל הל' י"ז סי' לה, ורמ"א סי' ד.

פד הוקח סי' קלד, אור זרוע הל' ע"ש סי' ב, פסקי ריא"ו פ"א הלכה ה' אות ג, שלמי הגבורים פ"א (ג, א

אות ב).

פה אור זרוע שם, ררכי משה ס"ק ג, מ"א סק"ב, וכדעה דא' דלקמן סי' תקנ"ו.

פו רמ"א שם, וראה גם לקמן סי' תקנ"ו סוף סכ"א.

פז שלמי גבורים שם אות א, רמ"א שם.

פח מ"א ס"ק יב.

פט סעף א ובהג"ה שם.

צ ח"א ס"ק יג.

צא הנהגות אשורי פ' אין צדין סי' ג, ורמ"א סוס"ד.

צב מ"א ס"ק מו, ובדלקמן סי' תקנ"ו סי"ח, ראה גם לקמן סי' שבת סכ"א, משא"כ כשרוב ישראל אין

להקל בעושה על המקח, ונתיי מדין עושה מקבלות לישראל דלעיל סי"א, ראה וזעמן בקרי"א סוף ס"ק ג.

צג סעף א.

צד כדלקמן סי' רע"ו סי'.

צה כדלקמן סי' תקמ"ז סי"ח.

צז סעף ג.

צח הנהגות אשורי שם, הובא במ"א שם.

צט סעף ג.

הלכות שבת רנב

קז

יג במה דברים אמורים כששיגרו הנכרי או הביאן בעצמו לבית הישראל אבל אסור לשלוח אצלו ליטול כלים מבתו^{טו} (בשבת) אפילו ע"י נכרי^{טז} אע"פ שנגמרו מערב שבת^{טז} לפי שאין מכיאים כלים מבית האומן כלל אפילו בחולו של מועד^{טז} אלא אם כן הן לצורך המועד^{טז} אע"פ שנגמרו קודם המועד (י) מפני מראית העין שיאמרו שבמועד נתן לו לתקנם^{טז} ולצורך המועד לא חששו למראית העין במועד שהוא קל כמו שיתבאר בס"י תקל"ה^{טז} אבל כאן בשבת (אע"פ שנגמרו מערב שבת) או יו"ט אפילו לצורך שבת^{טז} ויו"ט אסור ליטול מבית האומן לבית ישראל אפילו מבית לבית בחצר אחת^{טז} אלא אם כן שהנכרי אינו אומן כלל אלא הוא חנוני הלוקח מהאומנים ומוכר לאחרים^{טז} שאז מותר ליקח אצלו^{טז} אפילו בביתו או בחנותו ולהביא לבית ישראל אפילו דרך הרחוב אם היא עיר המעורבת:

יד מותר לפתוח מים לגינה^{טז} דהיינו לעשות נגר קטן משפת המעין לגינה^{טז} סמוך לחשכה והמים נמשכים והולכים לגינה כל השבת כולה ומשקים את הורעים אע"פ שהמשקה בשבת חייב^{טז}.

וכן מותר להניח קילור עבה על העין לרפואה^{טז} ואספלינית על גבי המכה והם מתרפאים והולכים כל השבת כולה^{טז} אע"פ שבשבת אסור להניחם כמו שיתבאר בס"י שכ"ח^{טז}.

וכן מותר למעון קורות בית הכר על גבי הויתים ועגולי הגת על גבי הענבים^{טז} סמוך לחשכה^{טז} והם נסחטים והולכים כל השבת כולה אע"פ שהסרחט בשבת חייב^{טז} (יא)

קונטרס אחרון

(י) מפני מראית ב'ו כן הוא בהדיא בנימוקי יוסף^{טז} ובב"י ובמג"א^{טז} ס"י תקל"ד^{טז} ע"ש בדרכי משה^{טז} ובר"ן סוף פ"ד דפסחים. אלא שבב"י כאן^{טז} לא כתב כן להר"ן, והעולה שבת"י כתב כן בשם הב"י, לכן השיג עליו המג"א, אבל באמת גם להר"ן היא מפני מראית העין כמ"ש סוף פ"ד דפסחים. ועיין בב"י דלפירש"י שרי גם בשבת לצורך שבת^{טז} א"כ אין לומר בענין אחר לדידן דקיי"ל לאסור אלא כמ"ש:

(יא) ונטבל מקום השמן בו המג"א^{טז} כתב כן בפירוש הש"ע^{טז}, אם כן ודאי אין דעתו למ"ש

צט וחדכ" פ"ק רביעה רמז תרסו. והנהגות אשרי פ' אין צי"ח ס"י י"ה רמ"א ס"ה.

ק וד"א ס"ק י"ה.
קא ראה ב"י ד"ה כתב הר"ן, דרכי משה ס"י תקל"ד ס"י.
קב משנה מ"ק י"ג, א. מור וש"ע ס"י תקל"ד ס"ג.
קג ברייתא שם י"ג, ב. פסחים נ"ה, ב. מור וש"ע שם.
קד ר"ן סוף פ"ד דפסחים. נמוקי יוסף מ"ק י"ג, א ד"ה אין מביאין לבוש מ"ד. עולת שבת ס"ק ג. ב"י ס"י תקל"ד. מ"א שם ס"ק. וראה ק"א ס"ק י.
קה ס"י זה וש"ע"ו לא הביע דיננו.
קו עולת שבת שם. מ"א ס"ק יד.
קז מ"א ס"י תקל"ד שם.

קח מ"א מס"ק מז.
קט כדלקמן ס"י תקי"ב ס"ב.
קי ברייתא שבת י"ח, א. מור וש"ע ס"ה.
קי"א רש"י שם ד"ה פותקין.
קי"ב כדלקמן ס"י שלו ס"ט.
קי"ג ברייתא שם. מור וש"ע שם.
קי"ד ברייתא שם. רנ"ב פ"ג ד"ב.
קטו מע"ף ב.
קטז משנה נ"ה, א. מור וש"ע שם.
קיז ב"י סו"ה ומוענין בקורות ביעת הר"ף והרטב"ם.
ק"ח מ"א ס"ק יח.
קיח כדלקמן ס"י שם ס"א.

צייונים לקונטרס אחרון

צריכה (במבואר ברש"י פסחים נ"ה, ב ד"ה להצר אחרת) מותר כשהוא לצורך שבת ויו"ט.
רנב ס"ק יח, שכהשתעין סמוך למשיכה אסור היוצא מהם.
רנג שאפילו לא נתחסקו קודם טעינה היוצא מהן מותר.

רמו מ"ק י"ג, א ד"ה אין מביאין.
רמו ס"ק ו.
רמז ס"ק ז.
רמז ד"ה כתב הר"ן.
רנ ס"ק ג.
רנא שמבואר בב"י שלפי הטעם טרחה שאינה

ומכל מקום השמן והיון היוצא מהם משחשכה אסור^{קכ} כרין משקין שזבו מאלהים בשבת שהם אסורים בו ביום משום גזרה שזא יבא לטחוט בידים כמו שכתבאר בס"י ש"כ קכ.

כמה דברים אמורים כשהמעין עליהם סמוך לחשכה ממש אבל אם המעין עליהם מבעור היום גדול^{קכא} בענין שנתרסקו מחמת המעונה קודם שחשכה^{קכב} מותרין השמן והיון היוצא מהם כל השבת כולה^{קכג} שכאן אין לגזור שזא יבא לטחוט בידים לפי שאף אם יטחוט לא יעשה איסור מן התורה אלא מדברי סופרים כיון שכבר הם מרוסקים והיה המשקה זב מהם מאליו בלא מענת הקורה והעגולים ובלא סחיטה בידים אלא שע"י המעונה והסחיטה הוא ממהר לצאת^{קכד}.

וכן (ג) הבוסר והמלילות שריסקן מבעור יום מותרין המשקין היוצאין מהן בשבת^{קכה}:

קונטרס אחרון

הרא"ש^{נד}, שהרי בכ"י פסק כר"ף ת"ח ורמב"ם^{נז}, וכמ"ש הר"ן ומגיד משנה. וגם בש"ע^{נח} לא העתיק כלשון הטור ודוקא שנידוכו^{נח} כי גבי בוסר ומלילות. וגם ממ"ש המג"א ל"כא חיוב תטאת משמע דאיסורא איכא, ולדעת הרא"ש וטור לא משכחת לה כלל, דבמחוסרין שחיקה יגמור בידים לדעתם כמ"ש המג"א בס"ק י"ט ע"ש:

(יב) הבוסר בו עיין מג"א^{נח} מ"ש גבי מלילות^{נח}. צ"ע מס"י ש"יט ס"ו בהג"ה^{נח} דיכול להוציא הפרי מהאגוז בעורו בקליפתו הירוקה ולא חשיב מפרק, הכי נמי בבדין דירין כיון שבלא השבלים אין בו משום מפרק מה שסוחט מהוהל מהחטה, שלא חייבה תורה אלא ביהתם וענבים^{נח}, א"כ אף שסוחטה בעודה בשבולה אין בה משום מפרק^{נח}. ואף אם תמצוי לומר דשאני התם דמיפקד פקיד הפרי בקליפה, מכל מקום צ"ע הא לא מקרי משקה אלא היוצא מויתים וענבים ואוכלא דאפרת הוא, עיין במ"ש בריש ס"י ש"ך. ואף לפי פירוש^{נח} דויתים וענבים היינו טעמא דמחייב עלייהו משום דאורחיהו בהכי, אבל בלאו הכי אע"ג דמפרק לא מחייב, א"כ גבי מלילות צריך לומר נמי דאורחיהו בהכי, וזה ממש כמ"ש התוס'^{נח} דקיימי לסחיטה, וכן גבי בוסר, ואפשר דהוא הדין שום. ועוד צ"ע דלא דמי כלל לויתים וענבים שרובן לסחיטה כדפירש"י שם דף קמ"ג^{נח}, אבל הגי דמו לתותים ורמונים, עיין מג"א ס"י ש"ך^{נח}.

ועיקר תמיהתו לא קשיא מידי^{נח}, דהא תותים ורמונים היוצא מהן אסור כמ"ש בס"י ש"ך^{נח},

ק"ט וז"א שם, כפירוש דברי הש"ע שם (שכשהטעין סמוך לחשיכה אסור היוצא מהם). וראח ק"א ס"ק

יא.

קכ סעף ג.

קכא מ"א שם.

קכב בעל המאור ר"ן במשנה שם. מ"ו ס"ק ג. מ"א שם.

וראה צ"צ החושים על תש"ם לו, א. ל"ב.

קכג ר"ף י"ט, ב. רמב"ם פ"ג ה"ב. לפירוש הר"ן ומ"מ שם. טור וש"ע שם. ובה"ל לקמן ס"י שב ס"ד.

קכד ר"י בתוס' י"ט, א ד"ה רבי ישמעאל. מ"ו ומ"א שם.

קכה ש"ע שם. כשית הר"ף והרמב"ם ה"ל. ראה

ק"א ס"ק יא.

ציונים לקונטרס אחרון

רנט ס"ק יט.

רס דסחיטה כמלילות נמי אסור מדאורייתא, כיון שמפרק אותן מהשבלים.

רסא ולקמן שם ס"ט.

רסב כדלקמן ס"י שכ ס"א.

רסג ראה ח"י צ"ע נט, א.

רסד קמא, סע"א.

רסה יט, א ד"ה השום.

רסו ע"כ ד"ה מודה.

רסז ס"ק א.

רסח ראה ח"י צ"ע לו, ב. נט, ב"ג.

רסט סעף א. לקמן שם ס"ג.

רנד פ"א ל"ט, לפי פירוש הבי"י סד"ה וטרענין, שדוקא כשנתרסקו קודם טעינה היוצא מהן מותר.

רנה בגמ"א י"ט, ב לפירוש הר"ן שם, שבמחוסרין שחיקה (היינו כשנתרסקו קודם טעינה) מותר

לגמור ובמחוסרין דיכה (היינו כשלא נתרסקו קודם טעינה) אסור לגמור רק מדרבנן והיוצא מהן מותר.

רנו פ"ג ה"ב, לפירוש המ"מ שם. כפירוש הג"ל בהר"ף.

רנז סעף ה; וכן בוסר ומלילות שריסקן מבעור יום מתירים המשקים היוצאים מהם.

רנח שנידוכו היטב מערב שבת ואינן מחוסרין אלא שחיקה.

הלכות שבת רנב

קמ

מזו מותר ליתן חטים לתוך רחיים של מים סמוך לחשכה והם נטחנות כל השבת כולה¹⁷⁷ ואע"פ שהרחיים הן של ישראל ואין חוששין להשמעת קול הרחיים בשבת¹⁷⁸ שלא יאמרו רחיים של פלוני מוחנות בשבת לפי שהכל יודעים שהרחיים מוחנות מעצמן ולא יבאו לחשרו שבשבת נתן החטים לרחיים¹⁷⁹.

ויש חולקים על זה ור"ק¹⁸⁰ ואוסרין ברחיים ובכל מקום שיש השמעת קול כשהמלאכה נעשית מאליה בשבת מפני שהוא זלוול שבת¹⁸¹ שיאמרו שבשבת התחיל המלאכה¹⁸² אלא אם כן שהמלאכה נעשית ברשות נכרי ואין שם הישראל נקרא עליה כלל כגון ליתן חטים לתוך רחיים של נכרי מבעוד יום או שנותן להנכרי מבעוד יום והנכרי נותן לרחיים שלו אפילו בשבת¹⁸³ אם קצין לו שכר כמו שנתבאר למעלה¹⁸⁴ ובלבד שלא יעמוד ישראל אצלו בשבת לשמרו שלא יגנוב מפני מראית העין שיאמרו שהוא שלוהו של ישראל העומד עליו¹⁸⁵ אלא א"כ יש חשש הפסד מרובה שאז אין חוששים למראית עין כזה כמו שנתבאר בסיומן רמ"ד¹⁸⁶ וכל שכן אם השעה צריכה לכך כגון שהוא סמוך לפסח וצריך הישראל לשמור הרחיים שלא יבאו שם מים¹⁸⁷.

ולענין הלכה במקום שאין שם מנהג יש להחמיר כסברא האחרונה אלא אם כן יש שם הפסד¹⁸⁸ (ג) שאז יש לסמוך על סברא הראשונה¹⁸⁹;

מזו ומכל מקום מותר להעמיד מערב שבת זוג המקשקש לשעות עשוי ע"י משקולת

קונטרס אחרון

וע"כ צריך לומר גזירה משום זיתים וענבים וכולהו חדא גזירה היא, כדאינא בריש פ"ק דביצה¹⁹⁰. ואינך אמוראי לא פליגי על רבי יצחק אלא בכיצה דלאו משקה היא כמו שכתב הרא"ש שם¹⁹¹, וכן משמע בהדיא בגמרא ופירש"י שם ד"ה אם לאוכלין. משא"כ כשריסקן מבעוד יום אף בדיחיים וענבים לא גזרו בכהאי גוונא. וכן הוא בהדיא בריא"ז סוף פ"ק ע"ש עיי"ש אלא שיש שם חסרון וטעות סופר¹⁹² (וצ"ע):

(ג) הפסד בו' מלשון¹⁹³ רמ"א¹⁹⁴ שכתב כמו שנתבאר בס"ד רמ"ד משמע שצריך הפסד מרובה כי התם¹⁹⁵, ולכאורה העולת שבת¹⁹⁶ הקשה יפה, דבס"ד רמ"ד גבי מכס משמע דלא גזרו כלל למראית העין במקום הפסד מרובה, ולא משום מחלוקת הפוסקים מוקילינן התם. ולדעת המג"א¹⁹⁷ שהשיג על העולת שבת צריך לומר דסבירא ליה, דשאני התם שלא יחשדוהו אלא על שבות דלית ביה מעשה דהיינו שעושה ע"י נכרי, אבל הכא יחשדוהו שעושה מלאכה בעצמו. ולפי זה י"ל דלא בעינן הפסד מרובה וצ"ע¹⁹⁸;

קבו רבינו תם בתוס' י"ח, א. ר"ה והשחא. ש"ע סוס"ה.	קלב מ"א שם.
קבו רמ"א ס"ה.	קלג סעיף ג.
קבח תוס' י"ח, ב ר"ה אין נותנים.	קלד ח"א שם.
קכט רבינו הנגול י"ח, א. הובא בתוס' י"ח, א שם. הא"ש	קלה סעיף י"ח.
קלא ס' ל"ג מור ורמ"א שם.	קלו מ"א שם. וראה מ"מ תיגונים.
קל רש"י שם ר"ה שיפתנו. מור. מ"ז ס"ק ג. מ"א סק"ב.	קלז דרכי נוטה סק"ג. רמ"א ס"ה.
קלא אגוד ס' תק"ש בשם אביו. הובא בררכי משה סק"ז. לבוש ס"ה.	קלח מ"א ס"ק כא. וראה ק"א ס"ק י"ח.

ציונים לקונטרס אחרון

ער ג, א.	ערד לכללות קרי"א זה ראה קול מבשר ח"א ס"יא.
רע"א ס"י א.	ערה סעיף ה.
ערב הלכה ה' אות י"ד. שלטי הגבורים (ח, א) אות א.	רע"ו סעיף ג. לעיל שם ס"יד וס"ז וסכ"א.
א.	רע"ז ד"ה ומ"ש ומותר.
רע"ג בשלטי הגבורים שם (שלא הוזכר בהבריו השום והבוסר והמלילות).	רע"ח ס"ק כא.
	רע"ט ראה זכרון יוסף ס"ק רלב.

אע"פ שמשמיע קול בשבת לא יבאו לומר שהעמידו כשבת ועבר על גזרת חכמים שאסרו להשמיע קול בשבת (בכלל המיוחד לכך) כמו שיתבאר בס' שלח^{קטז} לפי שהכל יודעים שדרכו להעמידו מאתמול שכן הוא דרכו לעולם להעמידו בכל יום על יום שלאחריו^{קטז}:

יז לא יצא אדם לרשות הרבים סמוך לחשכה^{קס} וחפץ בידו^{קסא} גזירה שמה ישבח לחסור החפץ מידו להצניעו עד לאחר שהשכה ואז יזכור שהחפץ בידו וישבח שהוא שבת ויצא ג"כ עם החפץ מרשות היחיד לרשות הרבים או יעבירונו ד' אמות ברשות הרבים או יבניסנו מרשות הרבים היחיד אבל אם לא היה נזכר מהחפץ משחשכה לא היה עובר על איסור של תורה^{קסב} שלא אסרה תורה אלא מלאכת מחשבת^{קסג} דהיינו שהוא מחשב ומתכוין לעשיית מלאכה ושגגתו שמכיוו עליה המאט היא שאינו יודע שהיום שבת או שאינו יודע שמלאכה זו אסרה^{קסד}:

יח אבל מותר לצאת לרשות הרבים סמוך לחשכה במחט התחובה לו בבגדו^{קסה} וכל כיוצא בזה בענין שאם היה יוצא בו בשבת היה פטור מן התורה^{קסו} כמו שיתבאר בס' שי"א^{קסז} ואף שהוא אסור בשבת מגזירת חכמים מכל מקום סמוך לחשכה לא גזרו על זה שאין גזרוין גזרה לגזרה^{קסח} לפיכך בזמן הזה שפשט המנהג כהאומרוין שעכשוו אין לנו רשות הרבים גמורה אלא כרמלית כמו שיתבאר בס' ש"ח^{קס} אין איסור כלל לצאת סמוך לחשכה^{קסא} אפילו בחפץ שבידו שהרי איסור ההוצאה בכרמלית אינו אלא גזרה מדבריהם ואין גזרוין גזרה לגזרה:

יט ומותר לצאת אפילו ברשות הרבים גמורה בתפילין^{קסב} שבראשו^{קסג} (ושבדועוין^{קסד}) סמוך לחשכה ואין הוששים שמה ישבח מלהסירן עד לאחר שתחשך ואז שמה יצטרך לפנות ויסיר התפילין מראשו (חרועו) ויוליכין בידו להצניען וישבח שהוא שבת ויעבירונו ד' אמות ברשות הרבים^{קסה} דכיון שאסרו להסירה דעת מתפילין^{קסו} לנהוג קלות ראש כשהוא לבוש בהן כמו שנתבאר בס' כ"ח^{קסז} מתוך כך הוא נזכר עליהן הדיור ויסלקן קודם שתחשך^{קסח}:

קמו	גזר שם יא, ב דרבא. מ"א ס"ק כג. וברעיל ס"ז וש"ג.
קמז	משא"כ בענין שהיב אף בבגדו (מ"א שם).
קמח	ספק ד' ד' פ.
קמט	רמב"ם לקמן ס' שג סכ"ג. ס' שלח ס"ה. ס' שמו ס"ג. ס' שמה ס"ג. ס' שנ ס"ג. ס' שנכ ס"ב. ס' שנ ס"א.
קנ	ספק יא.
קנא	ח"א שם. וראה גם לקמן ס' שוב ס"ב. אבל ראה לקמן ס' רמ"ב ס"ג. וראה שו"ת נ"צ א"ח חספוט יד, ב. וזכר יוסף ס' יד. ג' י"ח (ג' י'). חו כג ע' תרפב.
קנב	ברייחא יב, א. מור וש"ע ס"ז.
קנג	מ"א ס"ק כד. מ"ז ס"ק ה.
קנד	ראה לעיל ס' מג מ"א וס"ו. וראה מ"מ גצוניים.
קנה	ס"ז שם. ח"א שם. וברעקנן ס' שא ס"ג.
קנו	כרייתא שם. מור וש"ע שם.
קנז	מסע א.
קנח	דרכי נחמה את מ. מ"א ס"ק ב. וראה פס"ד נ"צ שנה, א.

קלט מסע ד.

קמ	אמר ס' תקש כשם אבנו. דרכי משה ס"ק ג.
קמא	חושנה יא, א. מור וש"ע ס"ז.
קמב	גזר יא, ב לר"מ (דפסקנן כותיה לקמן ס' שא ס"ג) ולרבא (דפסקנן כותיה לקמן ס' שנ ס"ב). רמב"ם פ"ח דכ"ז. שו"ע ס"ג. בלח דתקנן להוצאת אבטרי נחשם כאן נ"ב, ע"י שלח הגיבורים (ה, א אות ג) והתהות אשרי (פ"א ס' ב), דדיעו תקא באוהו בידו, משא"כ כשתהוב בבגדו פמור, ברעקנן ס' שא ריש ס"ה ולא גזרוין גזירה לגזירה) ועיי' סוסי"י זה (כ"כ ובק"א שם ס"ק ד, שאין לא גזירה כלל אלא ספק גזרו כ"י כיון שהניח ביה) ובפ"ח שם (אשל אבריהם ס"ק כג), ועיי' לקמן ס' שנ סכ"ג (ואין זו גזירה לגזירה שדרכו קרוב להראי שכשתהוב לצאת לדרך ישבח להסיר התכשטן מעליו).
קמד	חומי יא, א ד"ה שמה ישבח. מ"א מוס"ק ב.
קמז	כ"ח ס' ב. חומי שם רמב"ם פ"א ה"ב.
קמה	משנה ס. ב. רמב"ם הל' שגגות פ"ה ה"כ"ג.

הלכות שבת רנב-רנג

קיא

ב מצוה (יד) על כל אדם^{קסג} שיממשש בכגדיו ערב שבת סמוך לחשכה^{קס} שלא יהיה בהם דבר שאסור לצאת בו בשבת אפילו למנהגנו כהאומרים שאין לנו עכשיו רשות הרבים גמורה^{קסא} ויתיר הגורו ויקח כל התלוי בו^{קסב}:

רנג דין כירה ותנור ליתן עליה הקדרות בערב שבת ובו כ"ט מעיפים:

א כירה^ק שהיא עשויה כעין קדרה^ב גדולה ומסוקין אותה כתיבה על שוליה ושופתין על פיה קדרה למעלה^ג והיא ארוכה וקצרה^ד ויש בה למעלה מקום שפיתת ב' קדרות^ה אם הוסקה בנפתו שהוא פסולת של ויתום^ו או כעצים אסור ליתן עליה תבשיל מבעוד יום להשהותו עליה^ז לצורך הלילה^ח או ער למחר^ט אם כשמגיע הלילה^י אין התבשיל מבושל עדיין במאכל בן דרוסאי^{יא} (פירוש שם אדם ליסמים^{יב} שהיה אוכל תבשילו אף שערדין לא נתבשל כל צרכו^{יג}) שמו יתה^{יד} (פירוש ינער^{טו})

קונטרס אחרון

(יד) מצוה על כל עיין מג"א^{יג}, וכוונתו דמוקצה חמיר מכרמלית כמ"ש בס"י שי"א^{יגא}, וגבי מוקצה גורנין גזרה כדאיתא בדרף קכ"ב ובס"י שכ"ה סי"א^{יגב}. אבל אין צריך לזה דכאן אין גזרה כלל אלא ספק גמור שמו יש כבר חפץ אצלו, כיון שרגיל בזה כל ימות החול, ולא אמרינן ספק דברי סופרים להקל כיון שיכול להתברר מיד^{יגד} דמאי לחסרון ידיעה^{יגה}, ועוד שאין עושין ספק דברי סופרים לכתחלה כמ"ש המג"א בס"י יו"ד ס"ק י"א^{יגח} ע"ש:

קנט טור וש"ע סי'

קס ברייתא יב, א (ח"ב). וראה גם לקמן סי' שא ק"א ס"ק ט). טור וש"ע שם. וראה לקמן סי' שג סכ"ג לדעה הא' רדיונו אפילו בבתו שמו יטבה ויציא.

קסא מ"א ס"ק כו. וראה ק"א ס"ק דו. וז"ל לקמן שם (לדעת הא'). וראה לקמן סי' שא סל"ח ובק"א

שם ס"ק מ, הדינו אפילו תפור כנגדו שאפילו צאל לת"ר פטור אבל אסור.

קסב כל בו רמ"י לא. דרכי משה את ה. מ"א שם. עיין בקונטרס אחרון (מהור"א בתרא לסי' רנב

רמ"ש) ד"ה עיין הרמ"ב ס"פ"ב פ"פ"ו ארוך ושידך גם לזה הסינון.

סימן רנג

א משנה לו, ב. טור וש"ע סי"א.

ב רש"י שם ד"ה כירה. טור וש"ע שם.

ג טור וש"ע שם.

ד ארובה באורך וקצהה ברוחב – גמ' לה, ב (במשנה

כלים פ"ז מ"ג).

ה גמ' שם. טור וש"ע שם.

ו חושנה לו, ב. טור וש"ע שם.

ז גמ' מו, ב. טור וש"ע שם. וראה גם לקמן סי' רנו ס"ה.

ציונים לקונטרס אחרון

רפג כדלקמן חו"ד סי' קצ ס"ק נח. וראה כללי הפוסקים וההוראה כלל ח.
רפד דלקמן סי' רסא ושי"א ושי"ג. וראה לקמן סי' רעז ק"א ס"ק א אם כתיב נקרא ספק פסקי ירישה.
רפע ולעיל שם סט"ז. לקמן סי' תפט ס"יב.

רפ ס"ק כו: ונראה אפילו לדין דליכא רה"ר מצוה למשמש דשמא יש אצלו דבר המוקצה.

רפא מ"א שם ס"ק ה. אבל ראה שיש סכ"ח (לענין חיך דרבים), סי' שיש סי'ל (לענין כבוד

הבריות). סי' שלד סי'ב לענין הפטר מרובה.
רפב ולקמן שם סי"ז. סי' שכד סי"י.